

Hölgyeink figyelmébe!

A negyed beálltával hölgyközönségünk figyelmébe ajánljuk megrendelés végett a

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdaszönyök orsz. egyetemes hivatalos közlönyét, mely már IV. évfolyamban van s nagy elterjedésnek örvend. Megjelenik minden vasárnap. **Munka után** című ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: egész évre 6 frt., — félévre 3 frt., — negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések legzélszerűbben postautalvánnyal a **Magyar Háziasszony** kiadóhivatalába, Budapest, váci körút 20. sz. a. intézendők. E lapból levelező lapon való megkeresésre a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld mutatvány-számokat.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György es. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

BARTÓK LAJOS

KÁRPÁTI EMLÉKEK

KÖLTEMÉNYEK

SPÁNYI BÉLA 17 EREDETI RAJZAIVAL.

Ara fűve 2 frt, díszkötésben 3 frt o. é.

A vidéki szálloda- s fürdő-vendéglős urak különös figyelmébe ajánlom hirdetésememet.

GÉCZY FERENCZ

első budapesti 2039

elő- és tisztított baromfi-, tojás- és vadász-árú csarnoka

Budapest, IV., Duna-utca 10. sz.

az „arany füzénkhöz”

ajánl az evadur idei szép tisztított fiatal libát, idei fiatal csirkét és fiatal poulardot, vadsertés, vadkacskák és egyéb sáson-vadak. — Főraktár Magyarország részére valódi sűrű és francia hízalt baromfi, u. m.: poulard és kappanok, conserekek. Ludzsir, naponta friss ludmáj, üzletben kapható legújanyosabb ár mellett. Tojás (friss) átlépett jótállás mellett. Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközlötnek.

Legjobb ajánlatra érdemes a híres

dr. Forti-féle sebtapasz.

Ezen, gyógyhatása folytán a legszélesebb körben jelesen ismert és sokszorosan kipróbált sebtapasz oszlató, érlelő hatása következtében, egyesülve fájdalomcsillapító tulajdonságával, meglepően gyors és gyökeres gyógyítást eredményez minden nemü bármiként keletkezett sebeknek, dagasztok, sérülések (zúzódásoknak), gyladások és keményedéseknek. Nem kevésbé gyógyulást szerez a legkülönmű egyéb, a használati utasításban kimerítően felsorolt betegségekben. Kiváltképpen pedig nem eléggé ajánlható női mellnek a gyermek-elválasztás alkalmával előforduló gyladásaival vagy megkeményedéseivel. — Egy csomag ára használati utasítással: kisebb 50 kr., nagyobb 1 frt, postán küldve szállítólévével és csomagolásért 10 kr. többlet. Csak 1 frtos csomagok szállíthatnak.

Valódi minőségben kapható Budapesten: Török József ur gyógyszer-tárban, VI. ker., király-utca 12. szám alatt, valamint a legtöbb más fővárosi gyógyszer-tárban is: ugyiszintén Magyarország valamennyi nagyobb gyógyszer-tárban; **Bécsben:** bold. dr. Girtler József gyógyszer-tárban, Freising 7; Scharrer Konrad gyógyszer-tárban „az arany keresztben”, VII., Mariahilferstrasse 72; továbbá Fritz G. és R., Bräunerstrasse 5. **Prágában:** Fürst J. gyógyszer-tárban, Schillinggasse. **Grácban:** Nedwed A. gyógyszer. **Murplatz.** **Trisestben:** Prasemarer Antonio gyógyszer. ezelőtt Rocca P., „a két szecsenhez”, fő-tér. **Jászvásáron:** Engel J. gyógyszer. — Megrendelések az összeg beküldése vagy utánvétel mellett pontosan teljesítenek. — A készítő czíme: Budapest, I., vár, Nándor-utca 3. sz.

12-İK SZÁM. 1885.

BUDAPEST, MÁRCIUS 22.

XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 12 frt félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekre a postallag megfizetendő viteldi is csatolandó.

BALLAGI MÓR.

Egy hosszú, munkában és becsületben megfutott, külső és belső sikerekkel, a köztisztlet és elismerés számos jeleivel dícsérvő élet alkonyára jutva, de még munkabíró erőben s nem lankadó munka-erővel érte meg s töltötte be hetven évét e héten dr. Ballagi Mór, kitűnő nyelvtudósunk s jelesen a magyar szótáriródlom legeredmesebb munkása, a pesti ref. theol. intézet nyugalmazott tanára, a m. tudományok akadémiának negyvenöt éves (1858 óta rendes) tagja. Barátai és tisztelői örömeire, egészségben érte e napot; de tudósok és írók élete nem csak barátainké s tisztelőik nem csak ismerőseik körében határozódna. He-lyén lesz azért, ha e nap alkalmából lapunk is ismételve megemlékezik a kitűnő férfiú hosszas közpályájáról s a tudományos téren oly sokoldalú és közhasznú működéséről.

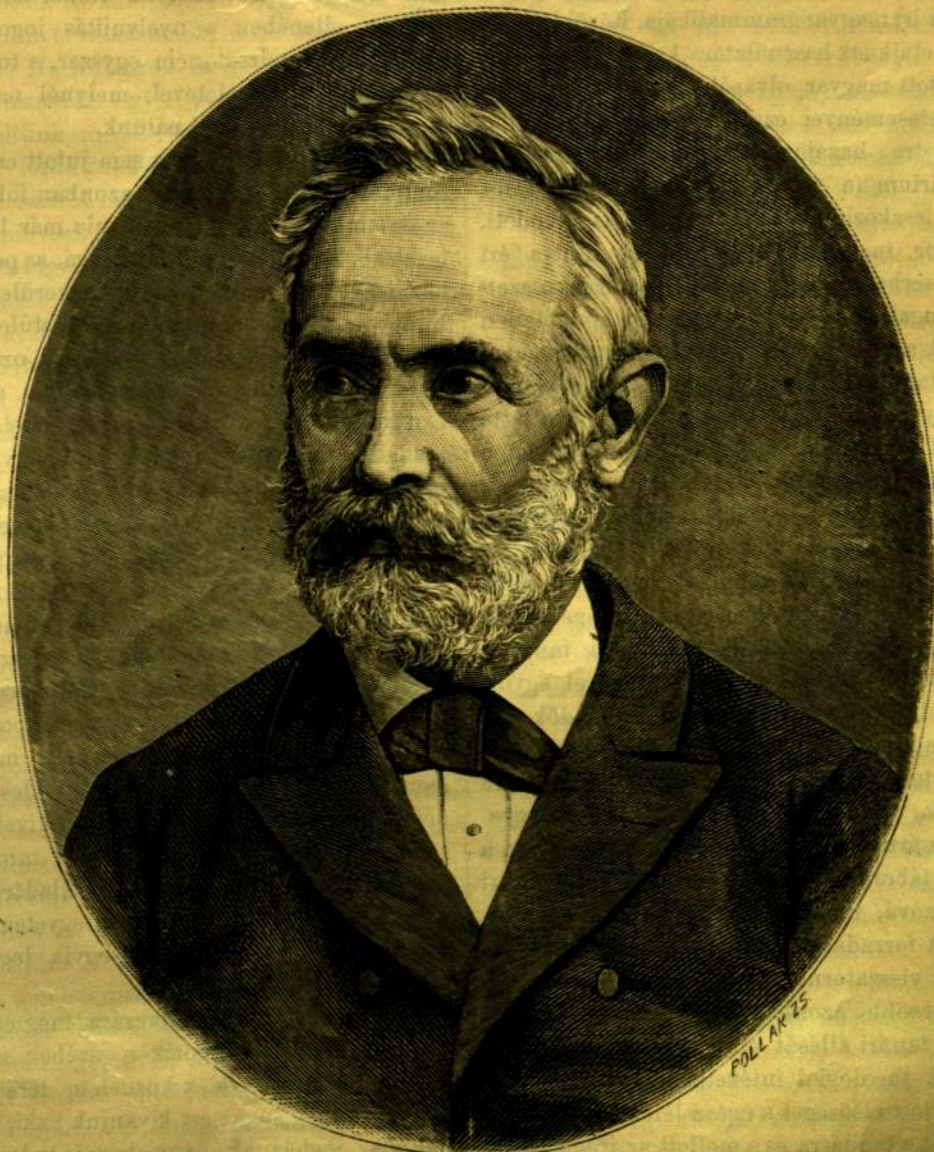
Ballagi (eredetileg Bloch) Mór 1815. március 18-án született Zemplénmegyében, Inócson, közel az ország határszéléhez; apja, szegény zsidó, gr. Sztáray haszonbérleje, kit egymás után annyi szerencsétlenség sújtott, 1821-ben csúre összes termésével leégett, e miatt a haszonbért nem tudta megfizetni, — tönkre jutott s maga mint fizetni nem tudó adós a vármegye börtönébe vándorolván, családja végső nyomorra maradt. Móríz hát, akkor hat éves, a nyomor és inség iskolájában növekedett, s ebben az iskolában fejlődött szelleme, szilárdult s izmosodék jelleme. Apja a börtönből kiszabadulván, tanító lett s hat évig helyről-helyre vándorolt családjával, és zsidó zugiskolákban 120—150 váltó forint fizetéssel tengette maga s övéi nyomorult életét. Fia is böcher lett, azaz talmudtanuló, a miből később a tanítók, vagy kedvező esetben a rabbinusok lesznek.

Móríz azonban valami jobbra, többre volt teremtve s szelleme széttörte nyomora bilincseit; ámde nem egyszerre, csak láncz-szemenként s iszonyu küzdelmek árán. 1829-ben Nagy-Váradra ment, hogy magát rabbinussá képezze; s két évi önmérsztő buzgalommal annyira vitte, hogy felsőbb tanfolyamra is léphetett: ez pedig nem más volt, mint a híres Beth Hammidras Pápán, az ország leg tudósabb rabbija által vezetve. Itt azonban csak fél évig maradt s vidékre ment magánnevelőnek. Ez volt első kondíciója; első kilépése a nyomor szemétdombjairól; első érintkezése a tisztességesebb társasággal. Szeme felnyílt s észrevette, hogy nem a talmud az

egyetlen tudomány s Tarczynak, kit Pápáról látásból ismert, irt és kérte, vegyék fel filozófiára a kollégiumba. Roppant munkájába került egy tisztességes magyar levél fogalmazása, anynyival inkább, mert az a fátuma volt, hogy véletlenül épen Verseghy elavult grammatikája jutott a kezébe s ő abból sajátította el a magyar nyelvtan elemeit.

A derek Tarczy lett (neki is mint annyi másnak!) első bátorítója pályája nehéz utain. Pápán a szigorú fölvételi vizsgán kitűnően megállva helyét, fölvevették a bölcészethallgatók közé. A tanév bevégeztével Pestre jött s itt a „Hasznos Mulatságok”-ban és a „Pester Tageblatt”-ban kezdett írogatni. Ezek voltak első

irodalmi kísérletei. Nagy kedvet s tehetséget érezvén magában a matematikai tudományokra, a mérnöki tanfolyamra iratta be magát s azt három évig oly kitűnő jókedvvel hallgatta, hogy gyöngébb tanulótársai közül többeket ő készítet el a szigorlatra — s magára nézve az lett az eredmény, hogy a szigorlaton minden tantárgyból megbukott. Hja, akkoriban a zsidókat még csak az orvosi pályán túrték meg; ügyvédségre, mérnökségre — nem bocsátották. Mivel azonban nem volt törvény, sem rendszabály, melynek alapján a tanfolyam hallgatásától el lehetett volna tiltani, egyszerűbb volt, az első zsidót, a ki mérnöki tudományokat mert hallgatni, — megbuktatni s ezt a bukott-

BALLAGI MÓR.

Klősz fényképe után.

Alkalmi ajándékok legnagyobb választékban!!!

Benedek Gábor és testvére

ékszerészek

Budapesten, hatvani utca 17. sz. a.

Alapított 1867. évben.

ÁRJEGYZÉK

Aranyeműek hivatalos próbával ellátva.

Függők, lencsék gyermekek számára frt 1.20 és feljebb
— gömbölyűek frt 3.—, 4.—, 6.—
— gyémántal frt 15.—, 20.—, 30.—, 50.—
— briliánsal frt 35.—, 45.—, 60.—, 100.—, 500.—

Mellűk, (Brosche) frt 4.—, 6.—, 9.—
— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

Valódi svájci órák 2 évi jótállás mellett.

Ézüst henger-óra, 1 fedéllel frt 9.— és feljebb
— horgony-óra, 1 fedéllel frt 12.—
— 2 fedéllel frt 14.—
— 3 fedéllel frt 16.—
Metall-v. Nickel-Remontoir, frt 8.—, 10.—, 14.—, 16.—
Ézüst Remontoir, 1 fedéllel frt 18.—, 20.—, 35.—
Arany férfi-óra, 1 fedéllel frt 40.—, 50.—
— Remontoir-óra, 1 fedéllel frt 35.—, 40.—, 50.—, 60.—
Chronometer frt 2.—, 3.—, 200.—
Női óra frt 1.—, 2.—, 18.—
— 2 fedéllel frt 24.—, 30.—
— 3 fedéllel frt 35.—, 28.—
— Remont-óra, gyémántkövel frt 35.—, 40.—, 50.—, 60.—

Theszürő, Moca kanál, csukorforgó, csukor-szűrő, sótartó, kulcsstartó, varrókészlet tokban, asztalkendőtartó, gyufatartó, különféle árakban. Teljes ezüst evőkészlet 6 személyre, kulccsal zárható börtokban frt 120.—, 140.— és feljebb
— 12 személyre frt 220.—, 350.—

Csemege-eszköz tokban 6 pár frt 10.— és feljebb
Asztali evőkészlet tokban 6 pár frt 15.—, 20.—
Csukorszelencke frt 35.—, 40.—
Dobánszelencke frt 12.—, 15.—
Tálca frt 30.—, 40.—, 50.—
Kenyérfőző frt 20.—, 30.—
Névjegy-gyűjtő frt 20.—, 20.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémántal frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánsal frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémántal frt 60.—, 100.—, 150.—
Medallion frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémántal frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül frt 60.—, 70.—
Karperecek frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierláncok frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálancok, női rövid frt 20.—, 25.—
— női hosszú frt 25.—, 30.—
— férfi rövid frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú frt 35.—, 40.—, 60.—

— gyémánt frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánsal frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellű) frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémántal frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat frt 2.

nak és tanuló társainak nagy ámulatára meg is tettek. Ballagának így nem volt maradása Pesten; de pályájával felhagyni még sem akart s Párisba ment mérnöki tanulmányainak folytatására. Ismét kóstitolnia kelle a nyomort, a piszkos, sötét utcák tömkelegében, hová szegénysége lakásra kényszerítette. De ő csak tanult, nélkülözve, nyomorogva — s ment célja felé.

Az alatt idehaza az 1840-iki országgyűlésen a zsidók emancipációja kerülve szönyegre, «legjobbjaik», köztük első sorban Eötvös, fellelkeszték őt, hogy hitsorsosai körében mozgalmat indítson meg az ügy érdekében. Még Párisban hozzáfogott az eszme kiviteléhez. Ott írta meg «A Zsidókról» című röpiratát, melyet Vajda Péter adott ki.

Párisból Eötvös visszahívta hazájába, hol a vallás-irodalom s a zsidók magyarosítása nagy ügyének szentelte munkáerejét, s 1840-ben, küzdve a kiadás s a magyar nyelv nehézségeivel, megjelent tőle Mózes öt könyve magyarul s mellette az eredeti héber szöveggel, valamint Józsuá könyve. Toldy Ferencz ítélete szerint «egy az ifjú erő és tűz erényei és hibáival teljes mű ez, mely minden lapján, a sietés nyomai mellett, a betűt és hangot híven követve, bibliai irodalmunkban eddig utól nem ért szépséggel adja Mózes; és csak Józsuában érezeti a fárasztó munka lankadását.»

Az emberfeletti erőfeszítések Ballagi Mór különben is ingatag egészségét egyre jobban megrongálták. Anyyira idegessé vált, összes idegrendszeré annyira megröndült, hogy az alig huszonöt éves fiatal embert nem egyszer támogatva kellett haza vezetni, hogy össze ne rokadjon. Igazán csak hálai járt belé a lélek, mely fölemelkedett, midőn 1840. szept. 5-én első megistiztetéséről értesült, hogy t. i. a magyar tudós társaság levelező tagjává választotta. Még azon évben megtartotta székfoglalóját, mely «Nyelvészeti nyomozások» czim alatt önálló füzetben is megjelent. Ehhez járult a következő évben az azóta őt kía lúst ért, németek számára írt magyar grammatikája. Később, szintén németajkuak használatára, kritikai jegyzetekkel ellátott magyar olvasókönyvet szerkesztett.

Életeményei ezután rohamosan fejlődtek. Pestre hazajöve, itt egy zsidó rabbiszeminárium (a zsidók mívelésének ez elsőrendű eszközlője) felállításán buzgólkodott. De a kor, mely csak negyven év múlva ért ideig, cserben hagyta őt. Vallásos irányu szellem sugallatára szakított úgy is kivételten tervével, a mérnöki pályával s Tübingába ment bibliai tanulmányokra, Ewald, Baur stb. mellett, egyszersmind bölcsészettudorá avattatta magát. Csakhamar a kereszténységre, jelesen a protestánsizmusra tért át 1843-ban, Notzingenben. Ez alapon — mert egyesült protestáns levén, sem ágostai, sem hely. hitvallásnak nem nevezhetette magát kizárólag, — midőn hazájába visszatért, 1844-ben először az evangélikusok szarvasi főiskolájában alkalmazott tanáru, hol Tatai Istvánnal és Vajda Péterrel együtt működött s egy ideig az igazgatói teendőket is vitte. De midőn 1848-ban a haza — bezárva a muzsák templomait — minden fiát a harczterre szólította, bár előbb már b. Eötvös által egyetemi tanáru jelöltetett vala ki, októberben a Görgey táborába sietett s ott először tábori fogalmazóvá, majd hadelnöki titkárrá nevezte-tett ki. A forradalom leveretése után egy ideig — tiltva visszatérni tanári székére — internál-tatott, később azonban ismét megengedettett szarvasi tanári állását elfoglalnia, de a kecskeméti ref. theologiai intézetbe hivatván meg, ennek adott elsősegét s egész lélekkel adta magát ismét a tanításra és a mellett az irodalomra. Ekkor készítette két kötetes «Magyar példab-

szédek» gyűjteményét, majd a «Legújabb magyar szók»-ét, s 1856-ban Prágában nyomtatott héber nyelvtanát; egyidejűleg számos összehasonlító nyelvészeti, különösen szörjén nyelvtudományait, stb. De mindezeket felülmulta *Német-magyar és magyar-német szótára*, melyet hosszú évek során át újra meg újra átdolgozott, mindig bővítve s mindig javítva, úgy hogy minden új kiadás valódi új dolgozattá vált s végre — minden kétségen felül, a legteljesebb és a legjelesebb magyar s német szótára lett; valamint a «Magyar nyelv teljes szótára», mely az akadémiai nagyszótárral szemben, alig negyedrésnyi téren, az összes magyar szókincset felöleli s szintoly teljes, de szabatosabb művet ad.

Mellőzzük itt Ballagi terjedelmes munkaságát a protestáns theologiai irodalom (írás-magyarázat, dogmatika és polémika) terén, s csak két nagy vállalatát említjük, melyeket hosszú idősor szilárdított meg: a «Protestáns Naptár»-t, melyet huszonöt évig szerkesztett, s melyet később másoknak adván át, az most már XXXI. évfolyamát járja s a magyar protestáns népnek nélkülözhetetlen kézi és évkönyvévé vált; és az ennél még fontosabb *Protestáns egyházi és iskolai Lapot*, mely most huszonnyolcadik évfolyamában hirdeti a protestantizmus elveit: a szabad vizsgálódást, az egyházi önkormányzatot, a tudományos haladást s a modern eszméket.

Kecskemétről a dunamelléki egyházkerület Pestre tevén át theologiai intézetét, Ballagi is a fővárosba költözött (1855-ben), hogy itt e hit-tani intézetnek szellemi megalapítója legyen — s azóta itt, a magyar szellemi élet központján, folytonos munkásságban, mint tanár a tanszé-ken, — melyről 1876-ban, 21 évi működés után vonult vissza megérdemelt nyugalomba, — mint tudós az irodalomban, fáradhatatlanul hirdeti az általa lángoló lelkesedéssel s rettenthetetlen bátorsággal keresett igazságot, úgy a theologia, mint a nyelvészet terén. Ez utóbbi téren az új ódiság ellenében a nyelvújítás jogosultsága mellett tört lándzsát nem egyszer, a tudomány azon roppant készletével, melynél nagyobb alig rendelkezik valaki nálunk.

Munkás-ágában soha sem jutott eszébe kinttetéseket keresni. Azok azonban fölkeresték az érdemes férfit. Az akadémia már 1840-ben levelező, 1858-ban rendes tagjává, a pesti egyházmege s a dunamelléki egyházkerület tanács-bírájává, a felső-baranyai tanító-testület tiszteleti elnökévé választotta; 1861-ben országgyűlési képviselő volt; ő felsége pedig a mult évben tüntette ki a kir. tanácsosi czimmet. A fővárosnak képviselőtestületében és tanügyi bizottságában a sugáruati állami tanítóképző igazgatótanácsában nem csak díszes helyet foglal el, de fáradhatatlan tevékenységgel is működik.

Mint a dunamelléki egyházkerületnek a ma élők közt egyik legrégebb tanácsbírája, mindig az egyház szabadsága, de egyszersmind a haladás mellett küzdött, egyfelől az egyház külső ellenségei, másfelől a vaskalapos ortho-doxia ellen. S végre említsük meg, mint nem legutolsó érdemei közt, hogy oly jeles két fiut nevelt a hazának (legidősb, szintén kiváló tehetségű fia, László, korán elhalván) mint Géza, sárospataki főiskolai jogtanár és Aladár, a pesti m. tud. egyetem rk. tanára s az egyetemes, hazai és művelődés-történelem egyik leghivatottabb munkása.

Ő azonban, 70 éve dacára, még ép erővel s munkakedvvel dolgozik s eszében sincs elhagyni a munka és a küzdelem terét. Ne is hagyja el még soká: ezt kívánjuk neki, a hazának s az egyháznak, és a hazai tudományosságának!

—d—r—

KÓRHÁZBAN.

Egy katona, fiatal legény még, Kórházi ágyon haldokol. Benne a láz sorvasztó tüze ég, Nem harci seb érte homlokon.

Már közelít az utolsó óra. A két magas ablakon át Az alkonyodó nap búcsuzóra Beküldi végső sugarát.

Ágya elé lép a kapitánya, Megszeret a szelid fiút; Ily kora vesztét úgy elszánja, Katona-szíve összeszorult.

— Fiam, a perecek tova szállnak. Ifjú élted velök repül, Mondsza, ha volna még egy vágyad, En megígérem, teljesül.

Szólt szeliden s a sáppadt, beteg ajk Halavány mosolyra rándul. — Pihenés az, mit lelkem ohajt. Nem félek én a haláltúl.

— Mégis no, szüléd, szeretőd talán! Számukra se volna egy búcsuszavad? Két köny rezdül meg a nehéz pillán S a kiaszott orcán végig leszalad.

— Tiszt úr, köszönöm jóakarátját, Édes lesz ez a sírba' nekem. Sietős az utam, várnak odaát. Egy van, mire még kéni merem.

Majd mikor én már rég lenn nyugszom S hiába riad nekem a riadó: El fog jönni talán egy öreg asszony, Oly gyöngye, beteg, és annyira jó.

Gyámoltalanul majd kérdez utánam Hol, merre van az én kis unokám? Oh örömet aluszom örök álomom! Ha nem tudja meg ő, hogy elnyugovám.

Hadd higgye, hogy élek, avagy messzire tőle, Hova nem hat el a szülei siralom. Számolja a percet mindig előre, Mikor újra ölelni fogom.

Igy esőndben a pár rövid év leperdül, Mi neki itt még hátra vagon; Mig kis harangunk neki is megessendül Egy szép tavasz-alkonyaton....

LIPSEY ÁDÁM.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELE.

1849. ápril 23-tól május 5-ig.

7. Szent György napja.

A tavasz egész hatalommal dolgozott a martonvásári park ékesítésén. Reggeli madárdal kísért ki bennünket, s a mezőre kiérve, az országot melletti szántóföldekben dolgozó nép bámulva nézte a szokatlan karavánt. Legelő és leghátul lovas őrszemek, közbül gyalogcsapatok, és ezek által vezetve és kíserve az ökrös, szuronyos szekerek czammogó, hosszú vonala s a két-három lovas fogat, melyek kénytelenek valának az ökrök tempójához alkalmazkodni.

Mivel nem indultunk valami nagyon korán, dél tája lett, mire a Nyék és Velence közti úrról letérve megállapodtunk, hogy etessenek és együnk. Ha szabad leendett, mily szívesen elgyalogoltunk volna a sukorói és pákozdi hal-mokra, megtekinteni a helyeket, hol 1848-ban szeptember vége felé legelőször szólalt meg a betörő horvát bán ágyuja, illő fogadtatásban részesülvén a hirtelenében gyűlt honvédek és nemzetőrök tapasztalatlan bár, de annál lelkesültebb sorai által. Ilyen kirándulásra gondolni is merészség lett volna. Tegnapi ilyenkor, mivel többnyire még ismeretlenek valánk egymás előtt, kiki leginkább saját szekérének maradt. Ma azonban már csak időtöltés végett is szerettünk

volna egyik-másik szekér körül csoportosulni; de, természetesen, meg nem engedték, meg nem engedhették, meg, mert ki tudja 25—30 egyetértő, többnyire fiatal ember, mire vetemedhetnék, mit tervezhetne, mire készülhetne. A grófkhoz épen közeledni sem volt szabad. A jó Schmotzer folyton járkált fel s alá, s még a legközelebbi szekerek «ülőkeit» is igyekezett szépszerével egymástól távol tartani. Este azután megindult a szem- és jelbeszéd, erősítve egy-egy hangos ásitással, népdal-töredékkel, egy-egy káromkodásnak velt érzelmenkitöréssel. Réáértünk. Étel, italt messziről kellett hozatni, s ökrünk lassan fogyasztották, a mit elég fukar kézzel eléjük ráztak.

Szegény pomáziak, de rázták a fejüket, de savanyu arczot vágta, mikor Martonvásárt tudtukra adták, hogy addig nem eresztik el őket, míg más előfogat nem kerül. De hiába is került volna előfogat. Szekér nélkül az előfogatnak nem lehet hasznát venni, s így nem tehettek mást, mint akaratjuk ellen tovább vinni az akaratjuk ellen utazókat.

Még tartott a déli megállás, mikor az országot felől sebesen haladó kocsi zöreje magára voná figyelmünket. A sebes hajtás dacára akkor még jó szemem az elrobogók közül kiismerte azon embert, ki sorsom fölött határozott volt, átad-ván engema hadbírósnak. Vajjon hová siethet? Más társaim egy pár más urat ismertek fel, s csakhamar szekérről szekérre hangzott az örömhír, e szóba foglalva: Szöknek!

Négy és öt óra körül lehetett az idő, mikor Székes-Fehérvár tornyai tünettek szemünkbe. Soká tartott, míg a «Ha lesz» kertek melletti uton, majd a szőlők alatt beértünk királyaink egykori városába. A mint a püspöki palota oldalkapujánál megállánk, ugyanazok az urak, kiket délben láttunk, kocsiikkal kijövet feltartóztatták bevonulásunkat. Most közelről látva őket, mintha ők is sejtették volna kilétünket, s csak annál gyorsabb hajtásra intették kocsiisaikat. A mint fölértünk, mindenik a maga podgyását cze-pelve, az emeletre, ott pillantám meg a mostani hidegkuti plébánost, kivel mintszentszéki jegyzővel megismerkedtem volt s kérdem: «ugy-e bár N. N. urakkal találkoztunk a kapuban?» Alig mert felelni: «igen is ők voltak itt» s el kelle válnunk.

Mi N. N. urak szökését bizonyosra fogván, kedvező jellek vettük, s szinte jól esett, hogy volt mi fölött reményvirágokat himeznünk.

A püspöki palotának egy kis tere nyíló emeleti termében hosszú terített asztalokon kívül más butor nem volt. Az ablakokhoz állunk nem volt szabad, s mivel a kíváncsiság mégis erőt vőn egyik másik fiatal társunkon, minden ablakba őrt állítottak. Mikor azt írtam egy pár sorral előbb, hogy terített asztal, ezt a szó szoros értelme szerint vettem. Valami irodából került oda egy pár asztal s azt leterítették abrosz félével, rajta semmi. Ez volt a számunkra terített asztal. Egy darabig furesán néztünk egymásra, s patogtat az élecek, a melyek mindjárt megeredtek, mihelyt összetömrőlheténk. Itt szabad volt a vásár, s kellemes meglepődésünkre feleselés hangjai kezdtek behatolni a nyitott szárnys ajtón, melyek közé rokonszenves női hangok is vegyülének. Az asztalok nem hiába álltak ott. Jövetelünk hírére a lelkes fehérvári honleányok vetekedve küldtek és hoztak számunkra kitünő jó ízű hideg sült- és sütemény-neműeket a hozzávaló borokkal. A baj csak az volt, hogy az ökrök nem akartak senkit és semmit beereszteni. Innen a feleselés. Az asszonyok, — a magyar asszonyokat értem, — bátrabbak a fegyverrel szemben, mint sok férfi. Ösztönszerűleg érzik, hogy a nőnemet még a legvadabb szoldos is kiméli, míg dühbe nem jő.

Eljött a porkoláb, majd a hadnagy s még a kapitány is. Az asszonyok legjobban szerettek volna magok is bemenni kosárhordó cseledekkel. Mikor ez kereken megtagadtatott, legalább a tárt ajtók előtt szorongtak s a cseledek akarták betuszkolni. Ezt sem engedték meg, s már az is barátság volt, hogy az ételes, italos kosarakat juttathatták ordonanczok közbenjárása mellett hozzánk, s hogy a tágas előteremben várhattak, míg az előbb megvizsgált, azután kiürített és másodszor is megvizsgált kosarakat visszakapták. Hangos köszöntünk kifejezése az ajtón át, volt minden, a mivel a székesfehérvári hölgyek szívességét meghálálhattuk.

Nagy társaságban az idő gyorsan száll tovább. Kezdek hordani szalmát és lepedőt és nem lévén mit tennünk, a négy fal hosszában elhelyezkedtünk, a mint legjobban lehetett. Mindamellet, hogy az előszobában gyertyák égtek, a kik lábaikkal az ablakok felé nyújtóztak el, még az éjféli órákban is, ha felébredtek, látták az utcán lobogó őrtürek fényjátékát az ablak üvegein. Minden örváltásnál felrezen-tünk. Az utcáról felhangzott koronként a «Halt wer da!» és a «Patrouille vorbei», mint akár csak a táborban. De elvégre is föld alatt voltunk. Jól őriztek minket. Nyugodtan alhattunk, a kik alhattunk! De másnap átalános volt a meggyőződés, hogy ilyen Szent György napja nem volt eddig egyikünknek sem!

8. Szent Márk napja.

A ki falun lakott, hol katolikusk a nép, bizonyára emlékezik a buzasztelés ünnepélyes cselekvényére. A vetések ilyenkor biztatón állanak, zöld buzából font kis koszorúcskák ékítik a zászlónyeleket, a gyertyatartókat, a pap kézi keresztjét. A nép litániát énekel, s midőn kiérnek a mezőre, a pacsirta csicseregése belevegyül a magasból az éneklő kántor ősrégi dallamába, melyet azután az áhítoatos nép ismételt utána.

Székes Fehérvárról ismét csak a pomáziak szállítottak tovább. De itt nem tudtuk előre, mily irányt választanak, a palotait-e, vagy a moórit? Ha Komárom tartja magát, szó sincs a moóri irányról. Ugy is volt. Mikor Isztimér felé közeledtünk, megállították a karavánt, s ott a mezőn fordultunk vissza Iszka-Szent-György felé. Messziről láttuk, hogy mind a két község-ből, a mi csak ló volt benne, ki nyeregben, ki kocsi-ba fogva szélesben iramla az erdő felé, hol azután eltűntek szemünk elől. Nehány dzsidás, a ki őket vissza akarta terelni, hosszú, haszontalan üldözés után kénytelen volt abba hagyni a sikertelen hajtását. Szegény pomáziak, de örültek volna, ha őket felváltják. Mi sem bántuk volna, ha kissé gyorsabban lépegető vonóerővel folytathattuk volna utunkat a bizonytalanba; de hiába! Lovas előfogat harmadnapra sem állt kapitányunk rendelkezésére. Volt köz-tünk, a ki tudta, mit szokott mondani hamvazó szerdán a kath. pap, mikor hiveinek a földi öröme mulandóságára emlékeztetől, homlokaikra hamutörzöl. «Nemenj te Moórra, menj inkább Csórra.» S midőn a moóri utról a csórra való átkanyarodást észrevette, szélnek eresztette a travesztirozott memento morit, s a szó azután szájról szárra szállván, a kinos helyzet dacára közderültésre hangolta a buslakodókat.

Semmi sem tart örökké. Szentmárknapi utunknak is végét értük, betérvén Vár-Palotán elöttünk ismeretlen gr. Zichy-féle kastélyba, hol az emeleten szállásoltak el. A delet az ino-tai malom közelében trécseltük át, míg barmainkat megettették; s ki pipa-, ki szivarfüst mellett szekere oldalánál egyengette megörnyed tagjait. A porkoláb itt a Bakony küszöbénél elnézőbb volt, s nem látta, azaz nem gátolta, ha négyen-öten összeálltak egymást biztatni, s derítgetni.

Onnan Palota már nincs messze, s mihelyt a kastélyban némileg elhelyezkedtünk, észre-vettük, hogy a szomszéd teremben teritnek. A mi más alkalommal nem várattatott magára, hogy az ordonanczok sorba jártak kérdezni, mit hozat valaki az épen kapható enni és innivalókból, most elmaradt s «Moháczy bácsi», ki már mindnyájunk ismerőse és viditója volt, már nyugtalankodni kezdett, de mikor a tányérok csörömpölését, kések, kanalak, villák csengését, poharak és palaczkok koppanását, székek ide-oda tolatását hallottuk, s őt erre figyelmeztettük, bizalmatlanul rázta a fejét, mondván: «Teritnek, igen isz, de kinek? Bizonyosan a grófkoknak, és a tiszteknek, a kik azután, ha jól-laktak, annál kevesebbet gondolnak majd velünk.» — «Valld meg, bátyám, — szól bele Gyöngyösy, — semmi sem szeretnél e perczben inkább lenni, mint hamis próféta.» «Igazad van, öczém, mert én bizony jobban utálom a kopla-laszt, mint a bűnömöt. Reggel ettünk valamit, sz azóta szemmít. Szok az!» Pedig hát ugy volt, hogy a mint Székes-Fehérvár elég szűk utcáin ökrös tempóban végig húzódnak, majd egy ablakból, majd az ajtóból, majd egy bolt nyílásából be-behullott öleinkbe a paprikás szalonna, szalámi, sajt, kétszersült, csokoládé, rum, szilvaszesz, bortartalmu palaczkok, szivar, sütemény, hideg sült, s egyéb csomagok. Nem jutott ugyan minden szekérnek, de a helyett jutott néme-lyikbe két-három adomány is, mert ez a manna-hullatás nem a rendezés műve volt, hanem a rögtönzésé, a jó szívű fehérváriak ösztönszerű érzésének próbálgatása, hátla nem szidnak e miatt össze, a mi csakugyan nem is történt. Szegény ökreink bámulták a dolgot, s fészkelődtek, de nem akadályozták meg, mit azután azzal viszonzotunk, hogy egy-egy falattal, egy-egy korty itallal, úgy lopva, őket is megkínáltuk. A szivesség soha sem vesz kárba. Mohá-czy bácsi szekeres-társa kissé furesa ember volt. A neve úgy kiment emlékemből, hogy nem birom többé megtalálni, és e perczben senki sincs, kit meg lehetne kérdezni. Meglehet, hogy épen az ő szekerük nem kapott a mannából, de azért az inotai malomnál Moháczy bácsi és társa is részesültek szerencsésebb társaik jóvoltából a fehérvári elemozsiában. Hanem ezt ő addig bizonyosan elfelejtette.

Egyszerre nyitják a szárnys ajtókat, és látni kellett volna, mennyire tágtult ki Moháczy bácsi különben is holdtöltött fölülmuló arca, mint dülledt ki a szeme, midőn gyönyörű fehér abroszokkal terített és palaczkokkal stb. dusan megrakott asztalok körül kintáltak helylyel. Se gróf, se tiszt nem volt jelen. Ez egyenesen a mi számunkra volt terítve. Kóstolóra töltünk pár csepp bort a finom metszésű kisebb pohár-kákba. Igazi somlyai, hangzott a borismerők ajkairól, s Moháczy is helybenhagyólag rá mondta, hogy az bizony somlyai, de a javából ám! Rendes ebéd, magyar szokás szerint jó-üzlen elkészítve és bőven találva, egészen helyre hozta a mult napok hiányát.

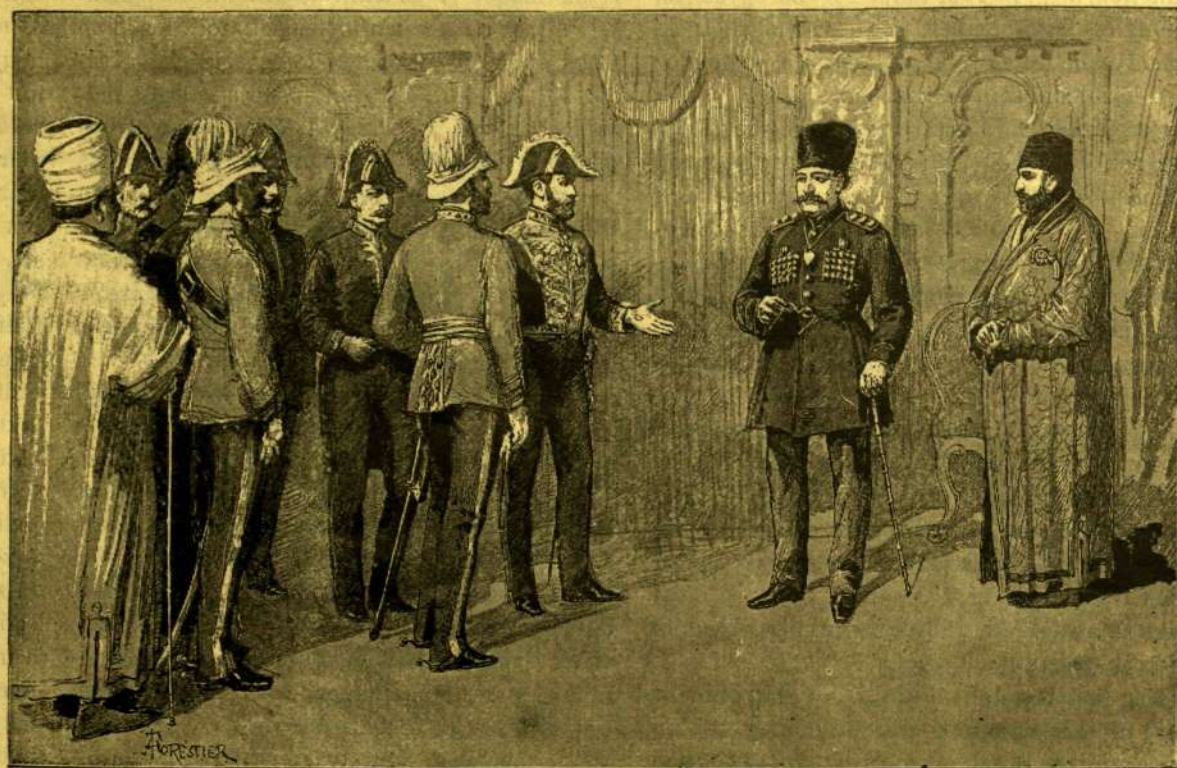
Már Martonvásárt közsajnálkozást gerjesztett volt egy esztergommegei áldozár, ha jól emlékezem a csuzi volt plébános, Gaál Tádé, kit harmadnapos láza dacára közénk soroltak. Ennek köszönhető, hogy a martonvásári kastély egy néhány ágya közül egyet neki engedtek át, s Fejérvárt is, a mennyire lehetett, puhán és melegen ágyaztunk neki a szalmaterítéken. Ennek most rendkívül jól esett a jóízű, tartalmas huslé és még jobban az izletesen tálat sült után a somlyai. Fogyott is tisztességesen; de mint ural háznál megszoktuk, alig ürült meg egy-egy üveg, mindjárt ott termett helyettesítője. Gaál bácsi arca kimelegedett, beszédessé lett, s mivel senki sem kergetett, az idő röppenesét észre se vettük. Rágyújtottak ki a mire szokott,

Abdol Wahab khán, Khorassan kormányzója.

Komarov tábornok, Oroszország Kaspi-tengeren túli tartományainak kormányzója.

Lumsden Péter és kíséretének fogadtatása Teheránban a persa sah által.

Persa a Kizil-bas törzsből, Pesaverből.

Tatár eredetű afgmán, a Dzhungui Hazara törzsből.

Afgmán hegylakó, Kunari Bedsah.

Afgmán hegylakó, Kamil-Pir-Baba.

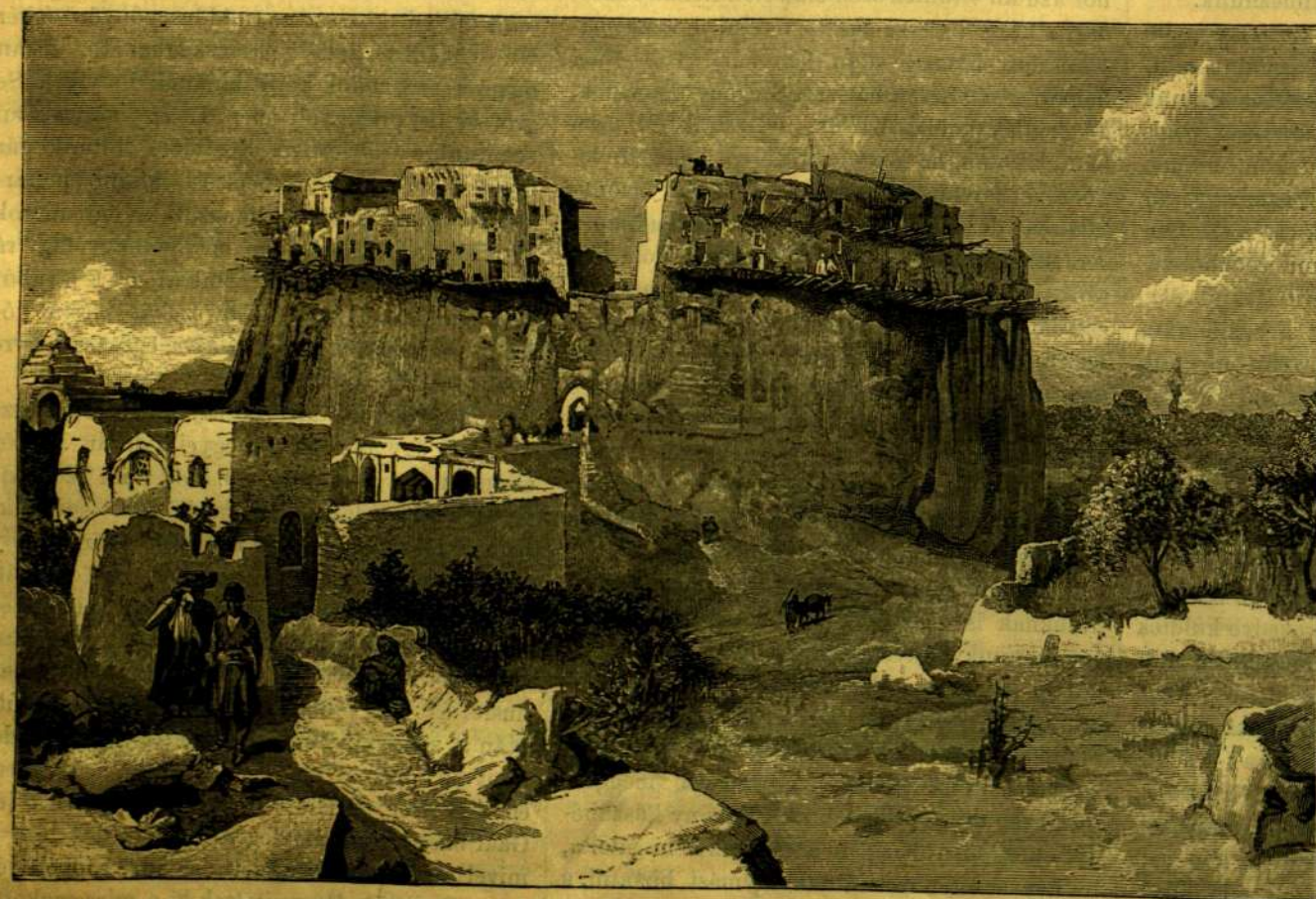
Fogolyra vadászó persa.

Mohamed Bagir khán, Tabbas kormányzója.

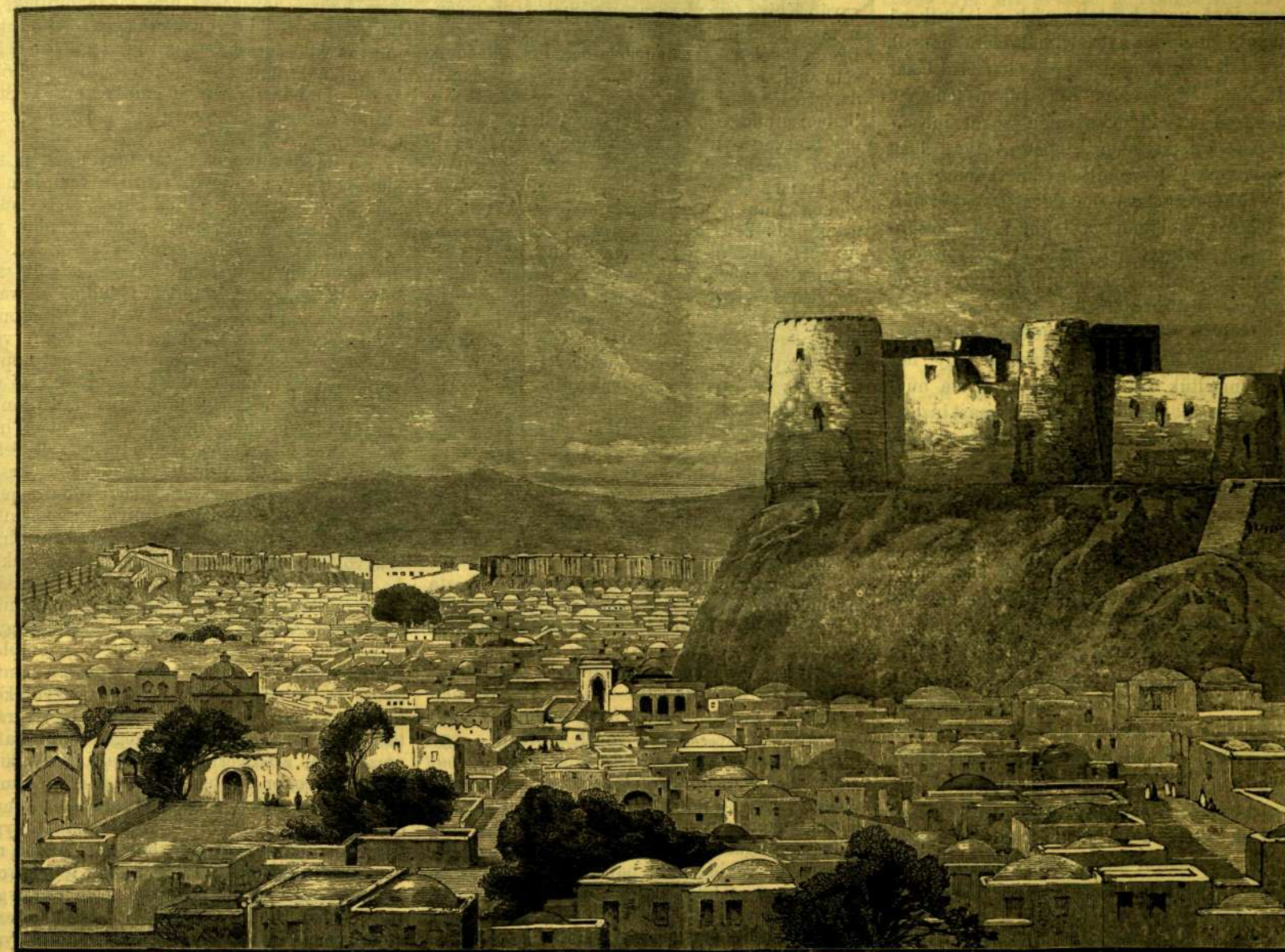

Mohamed Hasszán khán, shahrudi naib.

Lasgiri ementsvár, Khorassan persa határán.

AZ ANGOL-OROSZ VISZÁLY KÖZÉP-ÁZSIÁBAN.

Herát, nyugati Afganisztán főhelye.

A 'bungra' vagy vad-tánc, Bala-Murghában.
AZ ANGOL-OROSZ VISZÁLY KÖZÉP-ÁZSIÁBAN.

s mintha csak a Lethe vízből ittunk volna, se mult, se jövő nem bántott; csak a jelentkező esthomály, mely annyira elmélázásra hangol, tartotta lelkeinket fogva. Egyszer keressük Gaál bácsit. Nem látjuk sehol. Keressük másodízben is, még sem jött elő. «Csak nem szökött meg?» mondja valaki. Azt nem is tehette volna. Épen láznapja volt. Félre vonult egy kuckóba, s egy esomó ruha és podgyászból ágyat vetett a földön, lehevert s elaludt. Ott leltük meg őt később, mikor szalmát, lepedőket és pokróczokat kezdtek hordani s azt kívánták, hogy minél korábban helyezkedjünk el éjszakára. Gaál bácsit, mivel vetkőzetlenül feküdt, felebresztették. Egészen meg volt izzadva. Így hát nem is engedték vetkőzni, hogy meg ne hűljön. Hanem jól bepólyáztuk, s egymást biztatjuk, hogy felváltva virrasztunk mellette, természetesen annál a kétes világnál csak, mit az őr-szobának hevenyészett tornácában égő gyertya köleszöntött a mi hálótérünknek.

Hajnali három óra tájban megjelent a porkoláb több gyertyával, s hírül adta, hogy megyünk. «Már?» volt az általános kérdés. Pedig epen a esett volna jól, kipiennünk magunkat. Gaál bácsit most öltöztették szárazba, s miután megmosdott s talpra állt, megköszönve a gondoskodást, megörvendeztette ápolóit a hírrel, hogy úgy érzi magát, mintha újjászületett volna, s azzal állt elő, hogy szeretne abból a jó somlyaiából erősítésül egy-két palaczkot magával vinni. A porkoláb közbejöttül kieszközlött neki vágya teljesülését. A gróf udvari tisztje maga hozott kosarat megrakva a kívánnál sokkal több áldással, mondván, hogy esetleg másnak is lehet orvoságra szüksége.

Fölszedkelőzve, háladási fohással hagytuk el a vendégszerető házat, s szekereinkre feltápaszkodván, alig-alig derengő csillagvilágnál vittük magunkat Veszprém felé. Az ut a város egyik utcáján vívén végig, hol megtorlódtunk, egy boltban kulacsokat pillantottunk meg, valószínű bakonyi készítményt. Volt annyi időnk és mozgási szabadságunk a szűk utcában, hogy egyet megvásárolhattunk s jó szilvaszeszszel meg is töltöttük, mely azután a szíves bajtársi viszonyunk közöttünk új forrasztója lett. Olyan volt az, mint a bibliai asszony olajos korsója. Mindig szopogattunk belőle, egyet-egyet elszalva Csokonai ismert kulacsverseiből, s mindig volt mit szopogatni. Tartalma, igaz, nem volt mindenkor egyenlő jóságú, de a szomjazó nem kényes!

(Folytatása köv.)

A DÉLIBÁB.

Magyar alföldünk e szép természeti tüneményének, a «lenge delibáb»-nak nevét, mely az «arany kalászzal ékes rónásig» fölött «enyelgve űz tündér-játékokat», bizonyára minden magyar ember úgy érzi és érti, hogy déli időben mutatkozik báb-alakot akar jelenteni, a *deli*, meg a *báb* szókából összetéve. Neugebauer L. is ilyenformán magyarázza meg e nevet, Petőfi fordításában, a nemet közönségnek, t. i. «Liebchen des Mittags». Abban ma már csakugyan nem csalódik a magyar nyelvérzék, ha így érti, de eredetileg egészen mást jelentett ez a szó; mert mostani alakja és jelentése csak a népetymológia produktuma. Népetymológiának nevezünk ugyanis azt az óstörzserű hajlamot, vagy kíváncsiságot az emberben, melynél fogva igyekszik kitalálni, hogy ezt vagy azt miért nevezték így vagy úgy, s hogy ezt kitalálhassa, az előtte már érthetetlen szót némi változtatással, valamelyik hasonló szóhoz idomítja. Ugyanezt tette a magyar nyelvérzék a delibáb szóval is. Legyen megengedve tehát, hogy elmondjam e szép tünemény nevének eredetét és történetét.

Lelki szemünk elé varázsoljuk Közép-Ázsia homok-pusztaságát perzselő napjával és tiszta legkőrével. A Kaspi-tenger keleti oldalán, a

Kafankir (tigrismező) fensikjén halad egy karaván Khiva felé. A karaván nemely tagja tevé, nemelyik számaron ül, néhány pedig gyalog üget a tevék hosszú láncolata mellett, de egyik sem szól, csak néma tisztelettel szegzi szeméit az égbe, s a siri csend meglehető jelenetében a légben mutatkozó alakokat szemléli. Itt feltűnik egy hosszan nyúló karaván képe tevével, málháival s embereivel együtt; amott meg egy város kimagasló tornyaival és várával; majd ez alakok eltűnése után harczoló lovasokat látsz, a kik örült harci dühvel rohannak egymásra. Az egyik fél üldözi a másikat, addig űzi, míg el-tűnnek, de nemsokára más tájon jelennek meg, hogy tovább folytassák ádáz tusájakat. E bőszerű ellenségeket később óriások váltják fel, egymás után megjelenve s ismét el-tűnve. S a török karaván egy sző nélküli és áhitattal bámulja a természet e szép panorámájának változatos képeit.

Ázsiának primitív műveltségű török nomádja úgy fogta fel az optikai jelenséget, hogy valami szellemnek, vagy az elhaltak lelkeinek tündéres játéku mutatványa s ezért ezt a nevet adta neki: *deli baba*, a minek jelentése: *örült atya*, vagy *bolondos öreg* (t. i. a *deli*, vagy régi törökösen *tili* = örült, bolondos; a *baba* = atya, nagypapa és öreg).

A magyar nép már most magával hozta Ázsiából a *deli baba* elnevezést, melyből később, mivel már nem értették, hogy miért nevezték így e természeti tüneményt, *deli baba*, vagy — a mint némely vidéken mondják — *deli baba*, végre pedig *deli báb* lett. — De a magyar nép fantáziája a *deli*, vagy *tili baba* (bolondos öreg) névből — jelentésének megfelelőleg — egy mythologiai alakot is csinált s ez a *tili baba*. Ma már mosolyogva gondolok vissza kis gyermekkorom azon jeleneteire, mikor az arany kalászos buzaföldek dőlőutján csak rettegéssel és lelki szorongással mertünk végig menni, szüntelenül hol jobbra, hol balra tekingetve, hogy nem jön-e ki a buzák közül a *tili baba*, hogy nagy vaskarikájával elgurítsa lábainkat. S ha aztán megörzött a buzavetés, volt akkor iramodás és sikítózás, mert bizonyosak voltunk benne, hogy ott a *tili baba* zörög! A mily szótlanul és féltő tisztelettel szemléli Közép-Ázsia török nomádja a *deli baba* játékat, mikor tevéje, vagy szamara hátán lovagol: épen oly szótlanul és féltő tisztelettel halgattunk mi is, kis gyermekek, a *tili báb*ról szóló meséket, mikor még édes apánk térdén lovagoltunk.

THURY JÓZSEF.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irtá FRANCILLON R. E.

ELSŐ FEJEZET.

Melyben a történet főszemélyei közül néhányat megismerkedünk.

Stoke Juliot népének nem gyakran volt alkalma eleven idegent látni (halottat, ha a tenger egyet-egyet partra vetett, még gyakrabban); s azért egyszerű tény, hogy midőn az üdv 1793-dik esztendőjének október 13-án, a vasárnapi isteni tiszteleten, e félreeső falu kisded templomában egy idegen és pedig uri ember mutatkozott, nagy és méltó feltűnést okozott a községben s jelesen a templomot látogató ájtatos hívek körében.

Stoke Juliot, mint most, akkor is Devons-hire északnyugati sarkában feküdt, és pedig oly jól elrejtett zugban (a mire neve: Julia katlana), hogy a tenger felől jövő nyugati szél ne érhesse — holott, ha kiejtették volna első települők, egész Newfoundlandig eláthatott volna, feltéve, hogy a szemláló ereje addig szolgálhatna — s sziklák által annyira elzárva és fedezve, hogy a tengeren a devoni partokat körös-körül járhatta az ember a nélkül, hogy Stoke Juliot létezéséről csak legtavolabbi fogalma is legyen.

Az idegen azonban, a ki a falu népét a mondott vasárnapi isteni tiszteleten annyira meglepte, nem a tenger felől jött, hanem valamely keleti szél fújhatta ide a száraz felől, a mi nem kevésbé ritka eset volt Stoke Juliotban, mintha a tenger felől jött volna. Középtermű, erőteljes alkatú, előkelő külsejű fiatal férfi volt, erős hajlása sárral s bámulatosan éles és fűrkész tekintetű szürke szemekkel, de jó indulatú, vidám mosolyu ajakkal. Öltözete a legújabb divat szerinti, városias, a milyent a stoke-

juliotiak alig láttak valaha; s ez maga elég volt arra, hogy a jövevényt úgy megbámulják, oly tisztelettel vegyült kíváncsisággal szemléljék, mintha valóságos herceg, vagy legalább is lord lett volna (s miért ne lehetett volna valóban az? — ámbár ily rangú ember, mióta Stoke Juliot fennáll, csakugyan soha ott meg nem fordult).

A mi őt illeti, a fiatal idegennek is elég ideje volt jól szemügyre venni a templom kis hajójában összegyűlt falusi népet, mert ámbár tizenegy óra elmúlt már pap még nem mutatkozott az isteni szolgálat végzésére. A kisded templom, mely szent Juliotnak volt szentelve (a ki, mint mindenki tudja, a walesi Brychan herceg leánya volt, s huszonhárom testvére volt, a kik mindnyájan, valamint ő is, szentekül szerepelnek a brit naptárban) — a templom, mondjuk, nagyon régi volt s megfelelő csunyasága által tűnt ki. Különben is szűk belseje még szűkebbé lett az által, hogy karzatának fele része szénapadlásul volt lefoglalva, a fal egyik oldalán, faszögeken, kaszák voltak sorba felakasztva, a másik oldalra pedig nagy kerek háló kifeszítve, mivel a stoke-julioti nép két főfoglalkozása a széna-gyűjtés és halászat volt s a templom, e félreeső helyen, inkább be volt vonva a nép mindennapi foglalkozásába, mint rendesen szokás a templomokat ilyesmikre használni. A fiatal idegen szeme, a mily gyors pillantású volt, csakhamar betelt e templomi különlegességek szemléletével s azután színtoly gyors és beható szemlét tartott a gyülekezet felett, az öreg emberek savanyu-alma-ábrázatain, az öreg asszonyok megszámlálhatatlan arczredőin, a tengeri szélről barnapiros kifűt halász arczokon s a tagba szakadt és erős munkában csontosodott menyecskeken, — s mind olyan egy jellegűek voltak, mintha mind egymás testvérei, apái, anyái, nagybátyái és nénői, meg öreg-apjai s anyjai, illetőleg unokái lettek volna — míg végre szeme megakadt a legcsinosabb, vagy jobban mondva az egyedül csinos arczon, mely a templomban s az egész azt betöltő gyülekezetben egyáltalán látható volt. Pedig ez is ugyanabból az agyagból volt gyúrva mint a többiek, és stoke-julioti jellegét viselte magán, csak-hogy (legalább a többihez mérve) szerencsés vegyületben vagy alakulásban. Sötét szemei ugyanoly bogárszínűek voltak, mint valamennyi stoke-julioti leánya, de több szellem és melegebb kedély ragyogott bennök. Haját utálatos formájú fekete nemez-kalap rejtette el, de egy-két kiszabadult fűrt mutatva, hogy bár oly barnaszög mint a többi, finomabb szálú s szabadabb gördületű. Bőre színén meglátszott a munka, meg a szél és nap hatása, s bizonyára nem volt oly lilom-, rózsá- és tejhab-vegyület, mint a költők szerint az eszményi városi szépeké, de durvaság sem volt rajta s kezein meglátszott, hogy bár nem szokatlanok a munkához, főzéshez és mosáshoz, mégis gondozva vannak, a mi — ily félreeső zugban, kétségtelen bizonyoságot tesz az illető saját szépezerékéről, mert különben ki az ördögért tenné, ha nem a saját maga kedvéért?

Az idegen kedvére szemlélhette soká a valóban csinos falusi lányarcot, mely végre erős léghuzam jelentette, hogy valami nagy szelet hajtó test közeledik, s oly lábdobaj, mintha elefánt jönne patkós csizmában, erősítette meg a hatalmas egyén közeledtét. Idegenünk az ajtó felé fordult, s meggyőződött, hogy a belépő nem más, mint a falu tisztelendő lelkésze, egy hat láb két hüvelyk magassága s megfelelő szélességű és vastagságú test, a ki szokatlan késedelmet gyorsított léptekkel kívánnán helyrehozni, erős lihegéssel és szuszogással érkezett a templom belsejébe s egyenesen a papiszéknek tartva, magát abba — nem kis fáradsággal s erővel — fölsavarva és beszorítva, egyenesen ezzel kezdte (s végezte is) beszédét:

— Másodszor hirdetem előttetek, mint házalandókat: Hale Kornélius nőtlen legényt és Craddock Pöre hajadon leányt; ha valamelyitek előtt ismeretes valamely ok, mely e két együgyű teremtetnek házasságában akadályul szolgál, jelentse be nálam, annál inkább, mert a nevezett Craddock Pöre az én szolgálm én elég jó dolga van, Hale Kornélius pedig magát is alig bírja tartantani, nemhogy még feleséget. Csak ezt akartam ma kijelenteni, predikációt pedig nem tartok, mert egész éjjel a beteg tehenemmel kellett bajlalkodnom; s különben sem láttam semmi jelét, hogy a mult vasárnapi predikációmnak valami foganatja

let volna a megrögzött bűnösökön — s ha az sem térítette észre őket, nem tudom mit mondhatnék, ami észre térítse. A mint agórgó mondja: «Glossz e gár aikhon t'adik' eü perisztelejn, eszti d'uk agan zofosz». — Elmehettek!

A görög idézet úgy látszik fölött a leghosszabb és leghatalmasabb predikációval s mint a villám sújtott az együgyű hallgatóság közé. A pap lejtött nagynehezen a katedrálról s még most is fuja s lihegve, nagy szelet hajtva s erősen kopogva, hagyta oda a templomot, mire a megilletődött gyülekezet is oszlani kezdett. Az idegen elvárta, míg a fekete nemez-kalapos fiatal leány is elment előtte — s nagy megütődésére s pirulására, az előkelő idegentől egy átható s kihívó pillantást kapva, lesütött szemekkel kisleitett a templomból. Utána az idegen, de nem követte a leányt, — meglegedett ennyi diadalával, — hanem a paplak felé vette útját, s a mint benyitott, a tisztelendő urat — három szögű kalapját ugyan egy székre ledobva — még papi köpenyében, abban találta, hogy egy habzó soros poharat emelt a nagy beszédben eltikkadt ajkaihoz, szomját oltani.

— Van szerencsém, — kezdé az idegen, kalapját módosan megemelve, vékony, de dallamos hangon, előkelő hanglejtéssel, — tisztelendő Pengold Jordán stoke-julioti lelkész ural becsélni? — Ugy van, — felelé amazféluton megállítva sörös poharát, — az a nevem és hivatalom. Kihez van szerencsém? Szolgálhatok egy pohár sörrel? — Nevem Quickset — Quickset Kaleb, kapitány, az északi hadseregtől s közelebb az indiai hadjáratból. — Kétséggel Craddock Pöre házassága ellen kíván valamely akadályt bejelenteni uraságod? Van ellene valami mondani valója? — Ha a szóban forgó leány az a fekete nemez-kalapos csinos hölgyecske, kit ma a templomban volt szerencsém látni, bizonyára igen szívesen megakadályoznám házasságát, de — Dehogyan! világért sem. Hisz az a kis Derrick Nancy, az erdőkerülő leánya. A másik pedig az én szolgálm, egy vaskos, repedt sarku parasztlány. — Oh, akkor legkisebb ellenvetésem sincs. — Így hát nem is hivatalos ügyben jött uraságod? Minek köszönhetem e szerencsét? — Részemről a szerencse. Én barátom — Carew Feri esquire-nál vagyok látogatóban, Hornacombe-ban, s mivel barátom sehova se jár, legkevésbé pedig templomba, felhasználom e vasárnapi alkalmat, hogy kissé körültekintsek a vidéken s egy épületes egyházi beszédet is hallgassak. — Az igaz, hogy Carew Ferencz ur nem igen szeret barátkozni, de az az ő dolga; nekem

VAN SZERENCSEM, KEZDÉ AZ IDEGEN.

semmi közöm hozzá, ámbár még jöhet idő, mikor ő is rászorulna a jó barátokra.

— Ah sir, ön úgy beszél, mint valódi lelkipásztor, a ki a világot és embereit alaposan ismeri. Átlátom, hogy Hornacombe-ban tartózkodásom nem a legjobb ajánlólevél az egyházi férfi előtt. De mi nagyvilági emberek, kívált ha ő felsége a király szolgálatában állunk — sokszor jövőnk érintkezésbe minden fajta emberekkel. Egy izben alkalmam volt Carew barátomnak nagy szolgálatot tennet s ő hálá-

datos ember. S talán tehetek neki ezentul még jobb szolgálatot is. De bocsásson meg tisztelendőség — annyira meg voltam lepeve beszédének görög idézete által, hogy ily nagy tudományú férfit találhatok a föld ily félre eső zugában. Önnek nem itt, hanem Windsorban kellene predikálnia, lelkemre mondom! A mint csak a minap mondanám régi barátomnak, a horechsteri püspöknek (Nirris Józsi barátomnál, tudja, sir Joseph Norrisnál — találkoztunk), hogy oly férfiakra volna szükség az egyházban, a kik nem hosszadalmas beszédekkel, de villámszerű kijelentésekkel hatnak; s ő méltósága sohajta monda: Hajh, de hol találni ily férfiakat? — mire én: Azt magam sem tudom. Találkozom csak most vele, majd tudnám most, hol találni! — Ah, uram! — felelé a lelkész, husos vastag arczán mélabus kifejezéssel, — templomom ezintemben egy sírkő áll, ezzel a felirattal: Itt fekszik a Dicsvagy eltemetve... Ez az én sírkövem is. A nagyság, hírnév, dicsőség álmai... Voltak, voltak — de eltemettem azokat. Jöjjön, nézze meg a malaczeit!

— Szívesen; ha van a miben, tudós ember után, gyönyörködöm: egy szépen hizott malacz; igazán. J érünk, ha úgy tetszik... Mig Quickset kapitány így kedveskedett s hízelt a vastag Pengold lelkésznek s dicsérete előbb görög tudományát, aztán hízó malaczeit, azalt barátja s házi gazdája, Carew Feri, a fiatal falusi nemes, otthonunatkozott Hornacombe-ban, kastélynak csufoit falusi lakában, mely elég terjedelmes volt ugyan (huszonnégy szobát számított, melyekből ő csak kétben lakott), de félszegen maradt, nagyra tervezett s elvézmult épület volt. Belebb feküdt a parttól, sivar homok-mezőkkel körveztve, melyek a tengerig nyultak alá, háta megett pedig nagy erdőségekkel, melyek közül épen a legközelebbi rét, az ugynevezett Erdő-alja, épen a Carew Feri ősi birtokának a java részét képezte. A fiatal nemes sehova se járt, senkivel nem barátkozott; de azért a maga dolga után sem látott; nem gazdálkodott, nem vadászott — saját erdeit is alig ismerte, — egyetlen rendes foglalkozása az volt, hogy — unatkozott.

Most is azt tette. Tört karu fekete tölgyfakarszékeiben hátradőlve, fekete cseréppápból a legfeketebb kapadohányt főfelve, heverészett

Devonnak legunottabb embere — hornacombei Carew Feri urfi, s mivel gondolkodni soha sem volt szokása, legfőbb merengeni, a nélkül, hogy lelkében határozott gondolatok alakulnának, tehát egyszerűen unatkozott.

Ez nem valami dicseretes bemutatás; de mivel történetünknek ő a hőse, kénytelenek vagyunk legalább annyira foglalkozni vele, mint Pengold lelkészszel, Quickset kapitánnyal, vagy Derrick Anikóval. Az igazat megvallva, ő is az utóbbival foglalkozott merengésében s ha oly unott nem lett volna, talán a templomba is elment volna (a hol tudta, hogy megláthatja) s feláldozta volna érte fekete cseréppápjá gyönyörét. Pedig elmehehetett volna, nemcsak látni, hanem láttatni is; mert bár nem volt oly nagy férfi, mint Pengold lelkész (szerencsésére), nem oly előkelő és urias mint Quickset kapitány, de jól megtermett és csinos fia volt, ámbár elbanyagolt öltözetű (mivel unta vasárnapi ruhát venni magára vagy csinosan kikefelfezni), hétköznapi kopott kabátjában s durva bőrharisnyájában és nem a legtisztább karmantyúval.

Az idő a semmittevésben s unatkozásban is elteltik — s a déli órák jól előhaladtak, mikor Carew Ferire rányílt az ajtó s visszatért barátja, Quickset kapitány lépett be rajta.

— Mit mondtam! szolt a belépő dicsekvő hangon. — Megnyertem a fogadást.

— Ne mondd? Pengold tisztelendő ur csakugyan meghitt ebédre?

— Elbédre? Nem, hanem etetésre.

— Remélem nem fogadtad el. Hallod-e Kaleb? jól van, megnyerted a fogadást, megfizetem. De ne menj el, maradj velem. Látod, hogy unom magamat. Aztán mi gyönyörűség is telnék Pengold urban és malaczaiban.

— Hohó, Feri! hát a kisasszony a háznál? Azzal még nem találkozottam, pedig a fogadás csak akkor van igazán megnyerve, ha azt is látom s meghódítom. Venni, vidi, vici — monda a nagy római, ezt kell nekem is elmondanom. Biztos lehets benne s azért csak tartsd készen a tiz guineádat.

— Látom, jól láktál már ebben az isten-verte hornacombei barlangban való mulatsággal. Eredj hát s gyönyörködjél a tisztelendő Pengold ur malaczaiban és — kisasszonyában.

— Igaztalanul vagy Feri. Ha láttad volna Pengold urat, hogy felvillanyoztam hízlegéseimmel. Lelkemre, püspökséget ígertem neki — s hiszi, — hogy meg is lesz. S miért ne? Voltak már püspökök, a kik annyit sem tudtak görögül, mint ő. A mi Openshaw kisasszonyt illeti (furesz név becsületekre!) még nem láttam, de ha csak fél olyan csinos is van mint Derrick Nancy

— Derrick Anikó? — vágott közbe Feri, — hát azt hol láttad?

— A templomban s becsületekre mondom, bármely inyenecnek is csábító falat.

Carew Feri oly sötét-vörös lett erre, a milyen csak egy unott ember lehet, a kinek egyszerre elevenére tapintanak. Nem is marasztotta tovább barátját, sőt sziveből pokol a kívánta, vagy legalább a paplakra, hogy maga meg a Derrick Fülöp (saját erdőkerülője) házához nézhessen, nem épen mintha erdőkerülőjével valami dolga, vagy rendelkezni valója volna, hanem hogy megtudja milyen hatást tett Anikóra ezzel a nyegle kapitánnyal való találkozás.

(Folyt. köv.)

Devonnak legunottabb embere — hornacombei Carew Feri urfi, s mivel gondolkodni soha sem volt szokása, legfőbb merengeni, a nélkül, hogy lelkében határozott gondolatok alakulnának, tehát egyszerűen unatkozott.

Ez nem valami dicseretes bemutatás; de mivel történetünknek ő a hőse, kénytelenek vagyunk legalább annyira foglalkozni vele, mint Pengold lelkészszel, Quickset kapitánnyal, vagy Derrick Anikóval. Az igazat megvallva, ő is az utóbbival foglalkozott merengésében s ha oly unott nem lett volna, talán a templomba is elment volna (a hol tudta, hogy megláthatja) s feláldozta volna érte fekete cseréppápjá gyönyörét. Pedig elmehehetett volna, nemcsak látni, hanem láttatni is; mert bár nem volt oly nagy férfi, mint Pengold lelkész (szerencsésére), nem oly előkelő és urias mint Quickset kapitány, de jól megtermett és csinos fia volt, ámbár elbanyagolt öltözetű (mivel unta vasárnapi ruhát venni magára vagy csinosan kikefelfezni), hétköznapi kopott kabátjában s durva bőrharisnyájában és nem a legtisztább karmantyúval.

Az idő a semmittevésben s unatkozásban is elteltik — s a déli órák jól előhaladtak, mikor Carew Ferire rányílt az ajtó s visszatért barátja, Quickset kapitány lépett be rajta.

— Mit mondtam! szolt a belépő dicsekvő hangon. — Megnyertem a fogadást.

— Ne mondd? Pengold tisztelendő ur csakugyan meghitt ebédre?

— Elbédre? Nem, hanem etetésre.

— Remélem nem fogadtad el. Hallod-e Kaleb? jól van, megnyerted a fogadást, megfizetem. De ne menj el, maradj velem. Látod, hogy unom magamat. Aztán mi gyönyörűség is telnék Pengold urban és malaczaiban.

— Hohó, Feri! hát a kisasszony a háznál? Azzal még nem találkozottam, pedig a fogadás csak akkor van igazán megnyerve, ha azt is látom s meghódítom. Venni, vidi, vici — monda a nagy római, ezt kell nekem is elmondanom. Biztos lehets benne s azért csak tartsd készen a tiz guineádat.

— Látom, jól láktál már ebben az isten-verte hornacombei barlangban való mulatsággal. Eredj hát s gyönyörködjél a tisztelendő Pengold ur malaczaiban és — kisasszonyában.

— Igaztalanul vagy Feri. Ha láttad volna Pengold urat, hogy felvillanyoztam hízlegéseimmel. Lelkemre, püspökséget ígertem neki — s hiszi, — hogy meg is lesz. S miért ne? Voltak már püspökök, a kik annyit sem tudtak görögül, mint ő. A mi Openshaw kisasszonyt illeti (furesz név becsületekre!) még nem láttam, de ha csak fél olyan csinos is van mint Derrick Nancy

— Derrick Anikó? — vágott közbe Feri, — hát azt hol láttad?

— A templomban s becsületekre mondom, bármely inyenecnek is csábító falat.

Carew Feri oly sötét-vörös lett erre, a milyen csak egy unott ember lehet, a kinek egyszerre elevenére tapintanak. Nem is marasztotta tovább barátját, sőt sziveből pokol a kívánta, vagy legalább a paplakra, hogy maga meg a Derrick Fülöp (saját erdőkerülője) házához nézhessen, nem épen mintha erdőkerülőjével valami dolga, vagy rendelkezni valója volna, hanem hogy megtudja milyen hatást tett Anikóra ezzel a nyegle kapitánnyal való találkozás.

(Folyt. köv.)

A PESTI DUNAPART 1848 ELŐTT.

E szárad elején történt.

— Tudod-e, — monda a nagy nádor, budai palotája ablakából az előtte elterülő Pestre tekintve, első nejehez, — tudod-e, mit kellene tennie, a ki az országban halhatatlan emléket akarna magának emelni? Kötnie, bontania és zabolászni kellene. Meg kellene kötnie a várost körítő sivatag homokjait; fölbontania azt a körfalat, mely terjeszkedésében akadályozza; s megzabolászni a folyót, mely habjaival előnti.

És megindult a nagy munka. József nádor vezetés alatt «szépítő bizottság» alakult, mely a német színház épületében vasárnaponként ülést tartott, megvizsgálta a hozzá érkezett tervek, utcaik vonalait jelölte ki és tervszerű szabályzatot készített, melybe ezentul minden új építkezésnek be kellett illeni. E bizottságnak köszönhetjük a főváros legszabályosabb részét, a Lipótvárost. Ez vásárolta össze a szétszórt

üres telkeket s adta át a szépítési alapnak. A Belváros kapuit, kőfalait lerontatta, s a bástyafal mentében fekvő telkeket a mai Deák Ferenc-utca déli oldalán levő ház helyekre fölcszította. Így jött létre a Nádor-tér s az Erzsébet-tér, mely huzamos ideig vásárhelyül szolgált. Lerontatta a váci-kapu közelében levő ócska hajóhivatali, só- és dohánytári épületeket, hogy helyükön paloták épüljenek.

Igy építették föl 1810-ben a mai Vigadó s a mögötte levő Haas-palota telkén a redutot és a német színházat, mely utóbbira Pest városa 95 ezer forintot költött.

1813-ban a nádor a csillagvizsgáló alapkövét tette le a Szent-Gellérthegy tetején, melyet egy év múlva I. Ferenc császár és király kíséretében L. Sándor orosz császár és III. Frigyes Vilmos porosz király is meglátogatott, innen gyönyörködve a még akkor csak készülő város gyönyörű fekvésében.

E közben egymás után épültek a nagy részt ma is fennálló épületek, melyek a nagy falunak modern városi külsőt voltak kölcsön-

dett. Budán az alsó városrészekben 767 ház közül csak 91 maradt épségben.

E nagy csapás után házakat csak szilárd anyagból lehetett szabadon építeni. S hasonló csapások megelőzése végett megkezdődött a Duna szabályozás. A fejedelmi folyamat szűkebbre szorították, hogy sodrát erősebbé tegyék. A város egész alapját kétszeresen feltöltötték s a város külső falai körül védőgátakat emeltek. 1876-ban a József nádor által emelt váci töltés mentette meg a fővárost az elárasztástól.

De a Rákóczi-futó-homokjának megkötése is megkezdődött. A nádor alsóthi uradalmáról tömérdek facsemetét hozatott s azokkal a város-területet megnagyobbított területét s a király-utca végét beültette. Ezért keresztelték el a pestiek a Városligetben épült szép kápolnát a nádor augyalósága leányának, Herminának neve után. Mint szenvedélyes kertész, ugyancsak ő ültette be a budai királyi palota alatti domboldalt fákkal s ő kezdte meg a Margitsziget szépítését. Az Újépület mellett disztelenkedő mo-csáros térségen pedig 1846-ban gróf Széchenyi

gött a volt német színház, a mai Haas-palota helyén, korábban leégett s még a hatvanas évek végén is csaknem használatlan hevert. A régi vigadónak most bemutatott képe azért is érdekes, mivel ebben tartá üléseit a népképviselő utján 1848-ban alakult első magyar országgyűlés képviselőháza.

A vigadó is nagy változáson ment azóta keresztül. Újból épült s előtte csinos park terül. De a mellette levő angol királynő szálloda ma is megtartá akkori alakját, valamint a következő épületek is, egész a görög-keletiek templomáig, mely képünkön szintén látható, s melynek azóta csak kettős tornya nyert új tetőzetet.

EGYVELEG.

* A hajfodoritást már a régi görög nők gyakorolták s a római nők is ismerték a fodorító vasat, az alhajákat, pomádét s festőanyagokat. Különösen kedvelte a hajfodoritást a párisi udvar s az egyes fodoroknak külön neveket adott, mint »szivrabló», »elrebbent sohaj», »sóvárgó szerelem» stb. A mohamedán

A Vignó.

»Angol királynő» szálloda.

Görög-keletiek temploma.
Dunagőzhajózási állomás.

Hajóhid.

A PESTI DUNAPART 1848 ELŐTT.

zendők. Már 1832-ben előfordult a Budát Pest-tel összekötő állandó hid terve, melynek alapkövét azonban csak 1839-ben tették le ünnepélyesen s a munkát csak tíz év múlva végezték be teljesen. Míg a lánchíd elkészült, addig a közönség az »angol királynő» közelében hajóhídon közlekedett.

Szintén József nádor tette le 1830-ban a magyar katonai tisztképző intézet alapkövét, mely a királynő nevére, Mária Ludovicáról »Ludoviczeum»-nak nevezetett. Ugyanez évben épült a király-utczában a vakok intézete.

1837-ben készült el a nemzeti színház a kerepesi-uton s ugyanezen évben fogtak hozzá a nemzeti múzeum építéséhez.

A nagy nádor áldásos alkotásait három ízben szakasztotta felbe oly retentő csapás, melynek emléke soká fog fennmaradni. 1810-ben borzasztó tüzvész pusztította el Budát. A Rácz-és Vizvárosban 600-nál több ház lett lángok martalékává. 1831-ben ázsiai kolera dühöngött, mely századai ragadta el áldozatait, s 1838-ban jött a rettenetes árvíz, mely Pestnek akkor 4245 lakható háza közül 2281-et döntött halomra, míg 827 ház kisebb-nagyobb sérülést szenvedett.

István neje ültette el az első csemetét. A tér ma is Széchenyi-térnek nevezetik.

Néhány év múlva senki sem ismert volna rá az árvíz előtti Pestre. A Dunapart azonban még sokáig maradt személtelarakodó hely, s még a 60-as évek elején is ilyennek ismertük, minő volt 48 előtt, mely évben Hentzi a várostrom alkalmából Pest egy részét halomra lövete s gyújtó golyóival lángba borította. Legtöbbször a lövéseknek nagyon kitett dunaparti házior szennvedett.

Képünk, melyet ez alkalommal bemutatunk, még a 48 előtti időkből tünteti föl a pesti Dunapart egy részletét. A Duna még összecsorította, a Mária-Valéria-utca keletkezése, a dunaparti gyönyörű paloták hosszu sora, a pesti korzó árnyas fáival, sima aszfalt-járdáival, s általában az egész Dunapart szabályozása és kövezése már az alkotmányos aera alkotása.

Akkor még a Mária-Valéria-utczának a város felé eső belső oldala volt az első házior a Duna felé, a mely előtt még látni a hajóhidat a kép jobb oldalán.

A balra látható palotasoron levő épület a régi vigadó dunai homlokzatát mutatja, mely mo-

kolták a nők fűrtjeit, midőn a pompás indiai kendőből vagy a fejet eltakaró átlátszó mousselinből a hófehér vállra hullanak, a jácint teljes fűrtjéhez hasonlították. Petrarca és Pope is híres költeményeket írtak a hajfűrtökről. A múlt században már elkezdődött a fűrtök felett, bár e század terjesztette el a parókadivatot. Ma e divat megszűnt s e helyett oly fodrok kezdenek szaporodni a homlokokon, melyek a bárányszőrhöz hasonlíthatók legjobban.

* Európai tánczok kezdenek divatba jöni a japánoknál. Tokióban az arisztokrácia tagjai néhány hónap óta szorgalmasan tanulják a valcert, quadrillt s más európai tánczokat s állítólag most egy császári herceg csak azért adott nagy bált, hogy ez európai tánczokat bemutassa.

* Az angol gyarmatok nagy kiállítása a jövő évben Londonban, a Kensington múzeumban fényszenek ígérkezik. Fokföld hatósága 150,000 forintot s az ausztráliai tartományok egyenként 40–50,000 frtot szavaztak meg e célra s Indiából külön benszült munkásokat hozatnak, kik iparukat a helyszínen mutatják be.

* Eugénia császárnő, ki közel két évtizeden át Európa mondhatni leghatalmasabb asszonya volt, változatos életéről emlékiratot írt, mely érdekes mű már husvétkor megjelenik.

A KONGO-ÁLLAM.

III.*

Stanley-poolon túl Msuata, Kuamouth, Bolobo, Lukolela, Aequator állomás és a Stanley-vízesések a nevezetesebb állomások. A két utóbbi, melyek egymástól több száz mérföld távolságra fekszenek, Stanley múlt év elején tett kirándulása alkalmával alapították s egyelőre csak arra szolgálnak, hogy e földrajzi pontok más államokkal szemben biztosítsanak. Ily czélból tett a múlt év végén s a jelen elején Hanssens kapitány három gőzzel, két csónakkal egy újabb utat, melynek feladata volt, hogy az Aruvimi torkolatánál, a Kongo északi görbületénél, Bangalánál s más helyeken állomásokat alapítson. Egy tekintet a térképre különben elegendő, hogy a hálózati hiányait kimutassa. Bolobon túl a Kongo-állam embe-reit csak hírből ismerik, sőt maga a fehér ember is jóformán mythosz-alak.

Kedvezőbb a helyzet az északnyugati részen, mely ma már (a történelemben csaknem páratlan gyorsasággal) modern jellegűvé kezd átalakulni. Voltak ugyan már régóta a parton európai faktoriák, azaz kereskedelmi ügynökségek, mely alatt sem várost, sem falut, hanem rendesen csak egy-egy üzleti helyiséget kell érteni, de ezek hatása a belföldre épen semmi sem volt, 2–3 mérföldnél tovább európai utazó képtelen volt elhatolni. Még a híres német Loango-expedíció is, mely közel három évig (1872–75) tartózkodott e helyen s többször igyekezett óriási erőfeszítéssel s költséggel behatolni, nem jutott tovább tíz-tizenkét mérföldnél. Ma már

Hyphaene pálma.

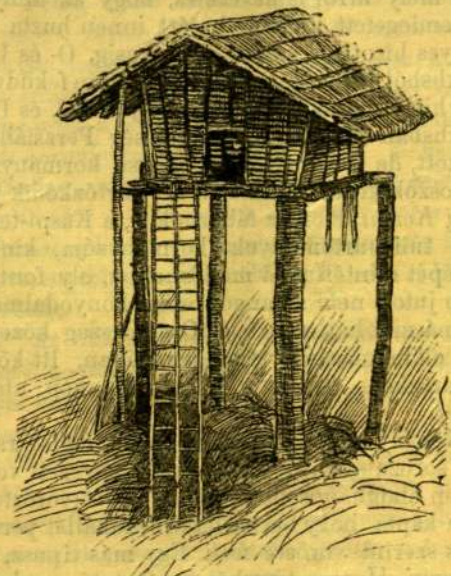
e nagy területet francia, angol és különösen belga tisztelt minden irányban keresztülhatolták s messze vidéken egész sereg telephálózat van. Brazza s utána Mizon az Ogove folyó vidékét lefoglalták a civilizáció számára, innen a Kongo egyik fő mellékfolyójáig, Arimaig utat és gondos összeköttetést létesítettek, Stanley pedig 1882. végétől fogva egyik expedíciót a másik után küldte e vidékre, melyek nagy része jó sikerrel működött, bár Van de Velde hadnagynak fegyveres erővel kellett utat törni a négerok között. Most már a bécsi dr. Chavanne e vidéken valószínű mernöki méréseket eszközöl s rendes térképet készít. A vidék kikutatását rögtön követte annak elfoglalása oly módon, hogy a főnököknek az ajándékon kívül rendszeren évi járadékot is biztosítottak azért a kedvező fekvésű területért, a hol a katonai állomásokat felállították. Ily állomás most sok van a Kongo-állam birtokában a belföldön, három a Knilu mentén, kettő a Niadinál (közöttük Stephanieville a mi trónörökösneknél elkeresztelve) s a többi a Hiadi és Kongo között. A tengerparton is állítottak fel egy pár állomást s habár itt a francziáknak is van két gyarmatok és a portugálok a part egy részére igényt tartanak, Stanley tényleg csaknem az egész partnak ura a Kongo torkolatától a sz.-Katalin-fokig. Ugy látszik azonban, hogy e vidék benszült lakói, kik az európaiakkal ritkábban érintkeznek s magát Stanley is csak hírből ismerik, kevésbé hajlandók az új kormányt elismerni s megtörténhetik, hogy jelentékeny újabb erő-sítésekkel a már ott levő csekély európai és zanzibári őrségnek nagyon meg fog gyűlni a baja.

* Lásd a Vasárnapi Ujság folyó évi 3-ik és 12-ik számát.

Egészen vadaknak azonban a Kongo-állam e távolabbi vidékein lakó törzsek sem mondhatók. Ellenkezőleg, a Equator-statio nevű állomáson túl lakó harcziás népeket kivéve, kik csak kétszer láttak még európaiat s kik közt Stanley először fegyverrel, később a gőzhajó csodájával tört utat, mindmegannyi érdeklődik az európai műveltség áldásai iránt s a bizalmatlanság inkább csak abból az alapos gyanúból ered, hogy ők urak helyett szolgák lesznek jövőben. Ha az apró kis zsarnokokkal külön alkudni nem lehetne, e sikert alig mutathatnák fel. Hogy mily kevésbé mondhatók egészen műveletleneknek a lakók, tanúsítja három ma bemutatott képünk, melyek a Kongo középfolyásáról valók. Egy falu Bolobo mellett egész szabályos nádfedeles kunyhókat mutat be, a másik kép, a tyukketreczről, a benszültök ügyességéről tanuskodik, s egy harmadik, az embei főnök bozontos feje, azt mutatja, hogy ná-

Embei főnök.

Tyukketrecz.

Galago maki.

luk is van valami izlés-fajta, bár a mi fogalmunk szerint nagyon sajátos. Mindenütt vannak a falvak mellett földi mogyoró (maniok) ültetvények, melyeket gondosan termelnek s gyökerét porrá morzsolva 24 óráig vízbe tartják s azután zöld levelekben megfőzve, olajjal vagy vajjal eszik meg. A háziállatok közül a juh és kecske, az utóbbi kis rövid lábú faj, nagy mennyiségben található, disznójuk is van s egy fekete, magas vállú bikafajt házi állatként tenyésztnek. A puskával már jól tudnak bánni s van közöttük egy pár törzs, mely különösen a kovácsmunkában ügyes.

Az új állam jövőjére nézve nagyon eltérők a nézetek. Annyi bizonyos, hogy az elefántcsont- és kancsuk-kereskedés, mely egykor a tengerparti faktoriákat létrehozta, sokáig virágzani nem fog s európai part meghonosítani e helyen, hol a nagy forróság miatt európai ember nehéz munkára állandóan képtelen, alig fog

sikerülni egyhamar. Abban azonban mindenki megegyezik, hogy ez ország rendkívül termékeny. Aránylag még a legismertebb rész, a tengerparttól Stanley-poolig, a legszegényesebb, bár itt is, mint fentebb említettük, sokszor torony-magas a fű és buja az őserdő. Távolság még nagyobb bujaságu tenyésztetre találunk. Az euphorbiák és sárkányfák óriási nagy törzsei körül apróbb bokrok s közöttük tarka-színű kuszó növények fordulnak elő; különösen szépek a kanna-fajok narancsvirágaikkal s a vegyes színű kosborok, melyeknek egy faja (Lissochilus giganteus) aranytorku piros virágaival, dárda-alaku zöld leveleivel, 40–50 egy csomóban, a műkertészet legszebb alkotásaival versenyez. Hasonlóan szépek a pálmák, melyek közül egyet, a Hyphaene-pálmát, itt is bemutatunk; elágazó törzse ugyan sokat ront a hatáson, melyet pálmáknál képzelni megszoktunk, de azért mégis méltóságos szép fa ez s mindenek fölött nagyon hasznos, mert körte-nagyságu gyümölcse kedvencz eledel, fája igen jó iparczikk, lombjai és hánca sokra használhatók. A banánt és ananászt kivéve, mely ez áldott vidéken egészen közönséges, az a leginkább vonzó növény a letelepült európaiak szemében. Az olajpálmák, melyekkel Kamerun vidéken oly nagy üzletet folytatnak, itt is megtalálhatók, gyakoriak a becses goridók, melyek a benszültöknél a kávé vagy thea helyett pótolták s a vadak közül a tömérdek madarat és majmot nem is említve (az utóbbiak közül is bemutatunk egyet), eledelül és ipari célokra felhasználhatók az erdei disznók, a különböző antilope-fajok s más effélék. Ugy látszik, hogy a Niadi környékén (hol Stephanieville fekszik) becses érczek is vannak és fenn az egyenlítő felé kőszén is.

Falu Bolobo mellett.

Bármily áldozatokba került is tehát a Kongo-állam megalkotása (mondják, hogy eddig mintegy 20 millió frankot költöttek rá) s bármennyi befektetés szükséges még, hogy ez ország bármily csekély hasznát hajtson: az általános civilizáló munkán kívül, mely Afrika közepén fél Európa nagyságu s igen népes területet hódított meg, a szebb jövőre biztatást hathat az is, hogy e vidék termékenysége igen nagy s népe — bár jelenleg rest és bizalmatlan — egykor virágzóbb állapotba juthat.

AZ ANGOL-ORSZ VISZÁLY KÉPEKBE.

Tekintet nélkül arra, hogy az európai diplomáciának ez időszertint főkérdését képező afghán kérdés békés vagy háborús megoldást nyer-e, már magok az eddig történetek is oly sok, részben új etnografiai adatokat lepleztek föl Közép-Ázsia e kérdéssel kapcsolatos vidékeinek ismeretére, hogy azok már csak ebből a szempontból is kiváló érdekel birhatnak, úgy a népisémi tanulmányok iránt előszeretettel viseltetők, mint a politikusra, a ki feszült figyelemmel kíséri az angol és orosz érdekek éles ellentétéből eredendő fejleményeket. Lamsden Péternek, ki az angol kormány megbízásából indult utnak, hogy a kérdést a helyszínen tanulmányozza, s az orosz bizottsággal a határonal békés kijelölése iránt értekeznek, és kíséretének expedíciója telve van regényes részletekkel, melyek a küldetés politikai fontosságát mellett tudományos érdekekkel is bírnak.

Sir Lamsden Péter és kísérete már múlt év szeptemberének végén érte el Perszia fővárosát, Teheránt, hol a sah által rendkívül szíves fogadtatásban részesültek. Egyik képünk épen a bizottságnak a sah által történt fogadta-

tását mutatja, ki elé Esik Agasi Basi ceremóniamester vezeti őket. Ott látjuk katonai egyenruhájában sir Lumsden, háta mögött a követési titkárságát. A sah, ki huszonegy nagy gyémántot viselt melle mindkét oldalán, közül pedig egy nagy szivalkút, arany nyakláncszal s Mahmud khán persa külügyminiszter kísérté, nagy érdekel nézegette végig a bizottsággal jött rajzoló vázlatkönyvét, s intézkedett az iránt, hogy minden elkövetésnek az angol bizottság afganisztáni utjának támogatására. Innen október 2-án indultak újra el, hogy észak-nyugatról érjék el Afganisztán határát. Utjuk eléggé megfeszített és fáradságos volt, mert átlag napjában husz angol mérföldet lovagoltak a sah által sok előzékenységgel rendelkezésekre bocsátott kozák-csapat kíséretében, bár az utak Perzsiában idegenekre nézve eléggé bátorságosak. Néha már reggel 4 órakor nyeregbe ültek s még három órakor is ott voltak. Szerencsére szép holdvilágos időt kaptak, mely lehetővé tette még az éjszakai utat is.

Azon előkelő egyének közül, kiknek részéről perzsiai utja alatt az angol expedíció oly előzékeny fogadtatásban részesült, mi bemutattuk háromnak arczképét. *Abdul Wahab khán*, *Asef-ed-Dowleh* ő excellenciája a perzsiai Khorassán tartomány kormányzója. Mikor az afgán határbizottság székhelyére, Mesedbe érkezett, ő tiszteletükre kertjében pompás sátrakat rögtönzött és saját szakácsát bízta meg, hogy az utasoknak reggelit készítsen. Ez alkalommal egy jó zenekarról is volt gondoskodva, mely európai és perzsa zenedarabokat játszott. *Abdul Wahab khán* Sirazba való, Perzsiába, hol családja előkelő helyet foglal el. Teheránba jöve, a külügyi hivatalnál kezdte el pályáját, majd Rest kormányzója lett, a mikor a Nuszir-ed-Dowleh címzet is fölvette. Aztán kereskedelmi miniszterre, Vuszir-i-tudszár-ra nevezték ki s tagja lón a sah tanácsának is, míg legutóbb Khorassán kormányzósnak írt vette át, s minthogy uralma Oroszország és Afganisztán határáig terjed, igen természetesen élenként érdekli az afgán határkérdés megoldása iránt. *Abdul Wahab khán* jó arab tudós, és igen tehetséges ember. Lehet mondani saját erejéből küzdött fel magát jelenlegi állására, s ebből kifolyólag a haladásnak is barátja s minden modern eszmét szívesen tesz magáévá. Másik képünk *Hadzsi Mohamed Bagir khán*, Tabbas kormányzóját mutatja. Ő is jelen volt Lumsden fogadásánál, éppen látogatóban levén Khorassán kormányzójánál. *Hadzsi Mohamed Bagir khán* különben aran eredetű, s családja Tabbasban igen tehető, s ennek köszönheti is legelőnyben kormányzói rangra emeltetését. Végre a harmadik képünkön lát-hat *Mohamed Hasszán khán*, shahruði naib, azaz kormányhivatalnok, mely város fontossággal bír, mint összekötő kapcsa a középázsiai kereskedések Heráttól és Meshedről Oroszorszáig és a Káspi-tengerig Asterabadon keresztül. *Mohamed Hasszán* igazi típusa az előbb-kelő persának, s európai szabásu kabátot visel, világos kék színben.

Látható rajzaikon egy fogolyra vadászó persa is, a mely vadászatnem állítólag Persiában igen kedvelt. A vadász egy pálcákra kifesztett széles vászont tart maga elé, hogy elfodja magát, míg a vászon külső oldala vörösré és zöldre van festve s egy kis nyílás szolgál arra, hogy azon átkukucskáljon. E mellett a vadász oly ügyesen utánozza a madárhangot, hogy ily módon egész közel bír jutni áldozatához. E cselofogást perzsául «dafa»-nak hívják, mely aztán átvitt értelemben minden ármányt jelent.

Múlt év december 12-dikén ért *sir Lumsden* és kísérete Bala Murghabba, mely téli szállásul volt kijelölve. A Murghab folyó mély és jelentékeny eséssel bír, úgy hogy az átkelés rajta igen nagy veszélyekkel jár, a mellett egészen körülölelve a várost s azt ily módon megközelíthetlenné teszi. Maga a város az afgánoké, s afgán katonaság székelt benne, némi tüzérrel, mely az angolokat megérkezésükkor üzenhet üdvözléssel fogadta. Természetes, hogy itt nemcsak a kedélyes tábori élet fejtelt ki. Az angol határbizottság itt töltötte a karácsonyt is különös szerkesztű turkoman sátrakban, melyeket a turkomanok «alasuk»-nak, a perzsák és afgánok «kirják»-nak s az oroszok kibitkának hívnak. Ennek alsó része keresztben rakott fából áll, olló módjára szerkesztve, úgy hogy a befogandó terület tetszés szerint kisebb-

bi

thető és terjeszthető ki, míg a tetőt mozgható lécek tartják fenn s az egész vastag bőrröckkel van beterítve. Újév estéjén afgán katonák bemutatták az angoloknak nemzeti táncukat, a *bangrát*, vagy vad táncot, melyet, mint képünkön is látható, a tűz körül ugrándozva, kardjaikat forgatva, sip és dobzó mellett adtak elő.

Sokkal veszélyesebb volt az ut Sarakhstól Bokharáig, a turkomanok földjén, kik mint rabló, garázda nép, örökösön zsákmányra lesnek, s még nem rég is nem csak a lovakat, marhákat és élelmi szereket, hanem az embereket is hatalmukba kerítették, ha médját ejtették. Különösen Perzsa keleti határát nyugtalanították annyira, hogy néha a mezőn dolgozó munkásokat is elragadták. Biztonság okért tehát felvigyázó tornyokat szoktak volt emelni ellenük, egy nyilással, melyen át az ellenség mozdulatait figyelemmel lehetett kísérni. Egy ilyen felvigyázó torony, vagy inkább «mentsvár» a képünkön feltüntetett lasgirdi, mely Teherántól keletre mintegy 100 mérföldre épült, s nehéz köajtóval van ellátva, mely mögé a szomszéd lakosok, ha a turkoman rablók veszélyeztetették, bezárkoztak, egész családokkal, minden marhákkal és élelmiszerekkel. Az építmény tömör boltos falakból áll, különböző emeletekkel, melyekre létrákkal lehet feljutni. Most az orosz és angol terjeszkedés sok tekintetben feleslegessé tette az építkezéseket, a mennyiben gátot vetett e vitéz, de vad nép durva erkölcsének is.

Sarakhs, melynek elfoglalására az oroszok mindjárt *Merv* elfoglalása után engedélyt kaptak, s mely arról is nevezetes, hogy az annyiszor emlegetett afgáni határt innen húzta ki a vegyes bizottság keletre az Oxusig. Ő és Uj-Sarakhsból áll, a Heri-Rud két partján fekvő. A közhit Ő-Sarakhsban mutogatja Abel, és Uj-Sarakhsban Kain sirját. E helység Perzsiához tartozott, de Ő-Sarakhsot a perzsa kormányzó az oroszok kezére játszta, s ott tartózkodik jelenleg *Komarov* orosz tábornok is, a Káspi-tengeren túli tartományok kormányzója, kinek arczképét szintén nem mellőzhetjük, oly fontos szerep jutott neki az angol-orosz bonyodalmak diplomáciai hátterében, és Oroszország középázsiai elhatolásának stratagemájában. Itt közlött arczképe Tiflisben fölvettyék után készült.

Néhány afgán típus is helyet foglal rajzaink sorozatában. A *kizil-basnak* nevezett voltaképen elafghánosodott persa, s nevét (vörösfj) onnan kapta, hogy barna haját s szakállát persa szokás szerint vörösré festi. Egy más típus, a *Dahzungi Hazara* törzsből, ismét tatár eredetű afgán, csak a *kanári bedash*, és a *Kamil-Pir-Baba* mutatja az igazi, hamisítatlan és vegytelen afgán hegyi-kő-típuszt, mely különösen az orr sajátságos alakában nyer legtisztább kifejezést.

Nem fejezhetjük be e csak rövid magyarázatokkal kísért képesoportozatot a nélkül, hogy Nyugat-Afganisztánnak az angol-orosz afgán viszályban kétségkívül legjelentékenyebb szerepet játszani hivatott városát, Herádot is be ne mutassuk, mint a melyről már melléklapjainkban is oly sokszor és különböző oldalról volt szó. *Herát* jelenleg 50,000 lakossal bír, nagy kiterjedésű város, de fontosságát még növeli az a mult, mely mögötte áll, s mely már a középkorban Ázsia egyik legvirágzóbb és legnagyobb városává tette. Egy afgán közmondás szerint «az ellenség könnyen bejön Herátba, de nehezen megy ki» — s valóban e várost mind északról, mind pedig délről nagyon nehéz megközelíteni. Még megközelíthetőbb észak felől, hol egy nehezen áthágható hegy, a Paropamisus áll, melyen azonban újabbban Lessau orosz úgynök kényelmesen megmászható hegynyergekre akadt.

1837. óta Herátot tartják, és méltán, Anglia indiai uralma kulcsának, s ezért oly kíváncsan dolog Oroszországra nézve e város elfoglalása. De belátta fontosságát Anglia is, s azért mindent elkövet, hogy Herátot ne engedje ki a semleges afgán hatalom alól. Nem csoda tehát, hogy Oroszország előnyomulásának tulajdonképeni központja Herát, s nagyon helyesen ítélt, midőn mindenekelőtt arra törekszik, hogy a várost tőle elválasztó rengeteg sivatagot stratégiai vasúttal szelje át.

«ISTVÁN KIRÁLY.»

(Erkel Ferencz legújabb operája 4 felvonásban. Szövegét a Dobsa Lajos drámája után írta Váradi Antal. Először adatott az operaszínházban márcz. 14-én.)

Az ősz zeneköltő új dalművet írt az operaszínház megnyitására. Már régen dolgozott rajta, korábban kezdett hozzá, mint az operaszínház építéséhez hozzáfogtak. A mint megkezdte, önkénytelenül mindenki a fényes új színház megnyitására szánta. A dalmű, a színház elkészült, de közbejött akadályok az operát késleltették. A színház egyvellegel nyílt meg, s az opera csak fél év múlva került előadásra. Mégis az első ujdonság volt, melyet e díszes csarnokokban színez hoztak.

Erkel utolsó dalműve a «Névtelen hősök» opera volt, melynek szövegi kerete keskenyre hagyta a zeneköltő terét. Előbbi operái, «Dózsa György», «Brankovics» nem zenészeti érteke szerint méltányoltattak. «Dózsa György»-nek jó szöveg jutott, de tendenciájával sokan nem tudtak megbarátkozni. «Brankovics»-ban a gyöngye szöveg ellen emelte kifogást. Volta-képen azonban zenei divatok kerekedtek felül, és a sok vendégcsereplés, mely kész játékkrendell jár, nemzetközi operákkal. Így a kitűnő zeneköltő «Hunyadi László» és «Bánk bán» operái val maradt a magyar operai előadások részese; ezek is sokszor pihentek, s «Hunyadi László» csak a közönségnek évtizedek hosszú során gyökeret vert tradíciójával érte el az megkülönböztetést, hogy idegen énekesek közreműködését is igénybe vették hozzá, s így a dalmű előadások nem nélkülöztek az eredeti dalműveket.

Dalművekben az utóbbi években nincs bő termés sehol. Az igények nagyban növekedtek. Szöveg, zene, kiállítás, szereplők oly feladatokká lettek, melyek megosztása nem könnyű. Párist leszámítva, mely még rendesen megtermi a világkörüli utra való dalműveit, mindenütt inkább a készből élnek a színházak. Annál nevezetesebb esemény tehát nálunk egy új, eredeti dalmű. Erkel új alkotása iránt nagy is volt az érdeklődés. Először, mert a miénk, másodsor, mert kit ne érdekelt volna, ha a költő muzsája mikép szólal meg ismét, hisz a zenei irányok, a dalműköltés nagy átalakulások mentek keresztül, s akármit mondjanak is a kik Wagnert gáncsolják, de e német zeneköltő föllépésének hatása megvan az egész opera-irodalomra, s a közönség zenei ízlése nagyot fejlődött.

Mindjárt legelőször föl kell említenünk, hogy Erkel vénáját se az évek nem apasztották, se el nem maradt a zenei fejlődésből, s «István király» operájában a művészi színvonalat a modern mesterek műveig emelte, s a haladás emelkedettsége is megvan abban a költészet ama gazdagaság mellett, mely «Hunyadi László»-t és «Bánk bán»-t oly méltán annyira népszerűvé tette. A magyar zene alkotó elemeiből vett föl kevesebbet művébe. Magyaros motívum itt nincs annyi, de a magyar zene ritmusa, sajátságos gyakran fölhangzik. Nagy erő van e dalműben a zenekari részekben, a karokban, melyek az újabb operáknak oly lényeges kellei, s a drámai zenefestésnek egyik fő sajátságai. A hangszerelés gazdag színezete a mestert java erejében mutatja föl. A dallamosság a költészet üdőségéből gazdagon folyik. Drámai erő, lelkes hev, erélyes összhang mindenütt, a hol kell, továbbá a zenei intelligencia előkelősége. A dalműnek nincs nyitánya, a mit sajnálni lehet, mert bizonyára élvezetes résztől van megfosztva a közönség. Egy lendületes karral kezdődik az opera. Az egész mű tülemkedik azon a ponton, hogy megítélésénél a hazafias szempontok sugalmazzanak.

Szövege Dobsa Lajosnak «Első István király» című drámája után készült. Váradi Antal idomított librettóvá egész szabadon. A megzenésítésre sok gazdag anyaggal bír. A cselekvény háttere a pogányságnak a kereszténység ellen vívott harcra, és a kereszténység diadala. Az első felvonás színhelye Székes-Fehérvár, a hol István király összegyűjti udvarát. Legfőbb vágya, hogy mielőtt sirba szállna, megállítsa családja új bimbáját. Fiát, Imrét, el akarja jegyezni a horvát fejedelem leányával, Kreszcimirával. Imre megdöbben, de engedelmessé. Peter herceg bizatik meg, hogy az arát elhozza. Imre azonban kitárja szívét Gizella királyné előtt. Elmondja vízióját, melyben Szűz

Máriát látta, a kinek megesküdött, hogy meg nem házasodik. Anyja és Gellért püspök biztatják, hogy azért az oltár elé léphet. A második felvonásban Esztergom körül föl. Sebő, kit pogány hite miatt és mert Zoltán el akarta rabolni, száműzték az udvarból, boszút esküszik a királyi családja ellen. Összeesküszik Vazulal. Azután fényes kísérettel érkezik meg Kreszcimirára. Péter, ki a fejedelmi arát kísérté, lángra gyúlt Kreszcimiráért, s ő is összeesküszik Sebővel. A harmadik felvonás oszlopok csarnok. Ide vonul be a násznép. Kreszcimirára boldogságotl áradoz, de Imre tartózkodó, s a menyasszonyt a féltékenység kzdí bántani, majd a boszu vesz rajta erőt. Péterlőt mérget fogad el. Imre herceg lázasan álmódzik, látja a szent anyát égi fiával. Mikor fölébred, szomjazik, italt kér; boldogtalan hitvese pedig azt az italt nyújtja neki, melylőt lelke közé száll, a kikhez e földről vágyakozott. Kreszcimirára megőrül. A negyedik felvonás a Duna vidéke holdfényes éjjel. Pogány isteni tisztelet van. Vazul és társai áldást kérnek fegyverökre. De megjelen István, ki kereszttel kezében oltja ki Hadur oltárának tüzeit. A pogányok térdre hullnak előtte, a szent király pedig megbocsát nekik. Még egyszer változik a szín. A király termei nyílnak meg. István tér baba diadalmasan, s ekkor tudja meg Imre halálát. A király megtört szívvel töpreng, s most belopózik Sebő, törrel kezében. A király imádkozik:

«Uram! bocsásd meg mindazoknak,
Kik engem bántanak, megsebeznek,
És áldd meg őket...»

Az orgyilkos elejtí törét. István megbocsátja gonosz szándékát és száműzi. István népe jövőjeért imádkozik, s ekkor a jövődő képei vonulnak el szemei előtt. Látja utódjának, Péternek bukását; II. Endrét, mikor az arany bullát átadja a népek; Mátyás bevonulását Budavárba; Mária Teréziát a pozsonyi országgyűlésen. A király fölkiált: «Uram! bocsásd el hű szolgát, s zemeim látták a jövőt.» Hatalmas kardul zúdúl föl, s az operát e megragadó zenei rész fejezi be.

Ha drámai szerkezetben nem is valami erős a szöveg, de zenei alkalmatosságban nem szűkölködik, s változatos tért nyújt mind az érzések sokféleségéhez, mind a tömegek igénybe vételéhez. Dallamokat, nagy karokat jól el lehetett benne rendezni. A kiállítás fényéhez is jól fölhasználhatták. A régi dalai, fegyveres vitézek festői alakjai; az ódon ternek, tájak látványai, a sokféle csoport — udvari népség, nászmenet, zord pogányok — mind nagy gondnal és pazar fényvel vannak a színpadra állítva, és szemkápráztató pompát fejtnek ki a dalműhöz. A dalmű nagy szépséghez méltó e pazar foglalat.

Az első előadás egész ünnepélyes hangulat alatt ment végbe. Előkelő közönség foglalta el a helyeket, s a zenészet körül nagy számmal gyűltek össze. Ott volt Liszt Ferenc is. Az opera gazdag szépségei bamar hatottak. Az első felvonás már egészen felvillanyozta a közönséget, melynek tetszése sokszor nyílt jelenések alatt is kitört. A felvonások végén pedig ötször-hatszor hívták ki a szerzőt, s a korszoruk sem hiányoztak.

A zenekart Erkel Sándor vezette, s kitűnően működött. Az előadásban minden megvolt, hogy a dalművet lehető tökéletesen mutassa be. A szereplők egész becsavággal működtek. Odry méltósággal játszotta és énekelte István királyt. A Kreszcimirára fogadtatását megelőző dalával, a pogány magyarokkal való nagy jelenetében s az utolsó felvonásban ért el kiváló hatást. Pauli a jámbor Imre herceg szerepét, mely elég mostoha hatás dolgában, sikerre emelte, s főleg az első felvonásbeli álomdalát fogadták elismeréssel. Bignio a Péter kis szerepében is művészi éneket és drámai alakítást nyújtott. Gassi énekelte Sebőt, s a második felvonásban az előadásból szép rész esik rá. Kőszegi (Gellért püspök), Ney (táltos), Tallián (Vazul) a kisebb szerepek értékét emelték. A női szerepekből Kreszcimiráé a fő, s ennek Reich Irma k. a. éneken és játékan megfelelt. Mint a szerelmes hercegnő úgy megérdemlé az elismerést, mint a boszura gerjett hitves; örülséi jelenete pedig drámailag is erőteljes. Maleczkyné asszony Zolna szerepét, Rislej Lelia k. a. Gizella királynét, Saxlehner Emma egy kisebb szerepet az összjáték teljességére töltötték be. Az ének- és tánczkar is kitűnő részt

vett magának. Méltó dícséret való Káldy Gyulának is, ki a pontos rendezést vezette.

Erkel új dalművét méltó megleléssel ismételteti az operaszínház a nyári időszak alatt, mikor annyi idegen fog megfordulni e nagydiszú színházban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kazinczy Ferencz összes levelezéseit kiadja az akadémia. E levelek az irodalomtörténetre nézve igen becsesek. A számos kötetre terjedő gyűjtemény tartalmazni fogja nemcsak a Kazinczy leveleit, hanem a hozzá intézett összes leveleket is. Legelőször összeállítják az eddig már megjelent levelek jegyzékét és szétküldik szerte az országba, hogy a kinek birtokában van még ismeretlen levél, vagy tudomása van ilyenről, jelenthesse. A kiadást dr. Nagy Sándor rendezi Gyulai Pál felügyelete alatt. Elhatározta az akadémia Horvát István levelezéseinek összegyűjtését és kiadását is. Továbbá még ez évben kiadja *Katona József*nek nemrég fölfedezett két szindarabját, a költő életére vonatkozó gazdag okirattárral, melyet Milecz János a családi és kecskeméti városi iratok közül gyűjtött össze.

«Az arany ember» angolul. New-Yorkban megjelent Jókai Mór «Az arany ember» regényének angol fordítása «A modern Midas» cím alatt. Fordították Mrs. Laura Curtis Bullard és Miss Emma Herzog, kiadta R. Worthington 1884-ben. A kiadás igen díszes.

Jókai újabb színművei. Jókai a «Fekete gyémántok» regényének színműve dolgozásában már annyira haladt, hogy két felvonása kész. A darab valószínűleg őszkor kerül színpadra a nemzeti színházban; aztán a bécsi «An der Wien» színházban is. — «Az arany ember» előadási jogát a hamburgi «Thalia»-színház is megszerezte s legközelebb elő fogják adni. — Hir szerint «Az arany ember» bécsi főbb szereplői körtra indulva, Németország minden nevezetesebb színpadán elő fogják adni «Az arany embert».

Az ókori művészet története, írta Ménard René, a «Gazette des Beaux Arts» szerkesztője. Magyar fordítását az Athenaeum társaság adta ki a «Történeti kézikönyvek» tizenegyedik füzeté gyanánt. E vállalat főképen az ifjúság ismeretkörüének szélesbítésére törekszik s erre nézve Ménard műve alkalmas eszköz. Tomóttén tárgyalja az egyiptomiak, héberék, fonécziának, assziriok, perzsák, médek, indusok, görögök és rómaiak művészetét, s alaposan emeli ki fő jellegöket. A füzet 164 lapra terjed, s kemény kötésben ára 80 kr.

«Emlékeim» cím alatt csinos kiállítású kötetke jelent meg Esztergomban, Lányi Adolártól, mint a szerző sajátja. A szerző még a kezdet kezdetén van; a forma és kifejezés nehézségeivel küzd, holott mondani valója sem igen sok van még. A kötetke legjobb — s egyetlen darabja, melyet mutatványul közölni érdemesnek találunk, a következő:

Találkozás.

Ki büszke voltál, gőgös egykoron,
Mi lett belőled? haj, mi lett!
A szenvedés meglátszik arczodon,
Ki tépte így meg szívedet?
A kit szerettél, elhagyott talán.
S reményidet elvitte mind?...
— A köny kitor, nem szól a lány,
Csak némán fejbőlintva int.

Szerettem egykor én is őt leány!
S a kit szerettem, — elhagyott!
Szegény szívem ah, oly nagyon korán
Megösmérte a bánatot.
S tudod ki volt, ki megtöré szívem,
S reményimet elvitte mind?...
— Zokog a lány, zokog keservesen,
És némán fejbőlintva int.

A kis kötet összesen 103 lapra terjed; ára nines kitéve.

Vas Gereben összes munkáinak teljes kiadására vállalkozott Mehner Vilmos, s az egész füzetekben fog megjelenni. A sajtó alá rendezés munkáját dr. Váli Béla végzi, ki Vas Gerebenről a mult évben egy tanulmányt is írt; illusztrációkról pedig Gyulai László gondoskodik. A füzetek sorát a «Régi jó idők» című regény nyitja meg.

A Paedagogiai encyclopaedia, a neveléstudomány szótára 13-ik füzeté hagyta el a sajtót a «Lon-

kay» névtől a «meghatározás» szöig terjedő tartalommal. Szerkesztí Veredy Károly, kiadja az Athenaeum. Ára 30 kr.

Folyóiratok. A történelmi társulat közlönyének, a «Szécsadok»-nak márciusi füzetében négy nagyobb önálló dolgozat van, s ezenkívül kritikai közlemények megjelent művekről. Fraknói Vilmos «II. Ulászló királyválasztása» és Acásdy Ignác «A Széchyek Murányban» című dolgozatait folytatják; Demkó Kálmán «Az 1637—38-iki pozsonyi országgyűlés», Kandra Kabos pedig «Volt-e Szerencs vármegye?» című dolgozatot kezdte meg. — A «Természettudományi Közölg» márciusi füzetének főbb cikkei: «A hermafroditaságról», rajzokkal, dr. Mihalkovics Gézátl; «Kísérletek a nitrogénzetrinnel», dr. Kiss Károlytól; «Növénymaradványok az ókori egyiptomi sírokbán», s ezen kívül érdekes apróbb közlemények. — Az «Érdékesi Lapok», az országos érdekléti egyesület jeles közölgéje februári füzeté szakavatott közleményeket ad az erdészek számára.

Előfizetési felhívások. Torkos László újabb költeményeire bocsátottak ki előfizetési felhívást a Révai-testvérek. Torkost jól ismerheti a szépirodalmat figyelemmel kísérő közönség. Hosszabb idei működés tette érdemessé, hogy most, mikor szétzörva megjelent költeményeit összegyűjti, a szépirodalom barátai figyelmére igényt tarthasson. A kötet díszesen, tizenkét éven jelenik meg, előfizetési ára 1 ft 40 kr, diszkrétésben 2 ft 40 kr. — «Biharvármegye 1848—49-ben» című munkára nyit előfizetést Nagy-Váradról Hegyesi Márton, volt képviselő. A megyének e korszakra vonatkozó adatait levéltárakból, könyvtárakból, hírlapokból kutatta föl, s kiegészíti Beöthy Ödön életrajzával is. A megye közölgése is megígérte a munka támogatását. Az egész 20—25 ívre terjed, mellékelve lesz hozzá Beöthy arczképe, s előfizetési ára 2 ft 50 kr, mely szerzőhöz, Nagy-Váradra intézendő. — Egy költő költeményét rendez sajtó alá Varsányi Gyula, kitől lapunk is közölt sikerült költeményt. A 7—8 ívre menő kötet előfizetési ára 1 forint, diszkrétésben 2 forint s ez összeg szerzőhöz, Budapest, dohány-utca 6. sz. intézendő.

«A képművészet remekei» című vállalatból a 4-ik kötet 2-ik füzeté látott napvilágot, őt képvisel: «Az oceán szobra», Bologna Jánostól; «Kentaúr és nimfa» Rubenstől, «Páris és Oinone», Haarlemstől, «Lot és leányai», Hondhorstól, s végre «Mihály arkangyal», Rubenstől. Divald Károly kiadó műintézete a szokott műgonddal állította ki a fénykép-nyomatokat s szöveget dr. Szendrői János írt a képekhez. A füzet ára 1 ft 20 kr.

Falfestmények a nemzeti színházban. A nemzeti színház első emeleti csarnoka, melynek átalakítási munkáit már megkezdették, érdekes freskópekkel lesz ékítve. A képek festésével Fesztly Árpádot bízta meg az igazgatóság, ki azok karton-vázatait már el is készítette. Ezek szerint a falakon két nagyobb alak lesz: *Homér* és *Sappho* alakjai tájképi keretben, s melléjük amorettek jönnek, jelképezve a görög tragédiát, az angol Shakspeare-dramát, a francia rokokó-vígjátékot és az olasz bohózatot. A mezejre pedig a Szerelem, Bánat, Igazság és Költészet jelképes alakjait festi a művész, ki e műveit az orsz. kiállítás megnyitási festi be fogja fejezni.

A városligeti magyar színi előadásokból aligha lesz valami. Feld német színgazgatót esténként 600 forintért adná át szinkörét, de 60 előadás biztosítást kéri 36,000 ft-tal. A népszínház igazgatója e költségekre egy előadás után 300 ft-tól ajánlott, a budai színházak igazgatója ennnyit sem. A főváros kiállítás bizottsága tehát elhatározta, hogy Földdel megszakítja a tárgyalásokat, de valamely magyar színgazgatónak, ki a János-utca városligeti tornokolatánál szinkört hajlandó építeni, szubvenciók kész adni.

Állandó színház Nagy-Kanizsán. Nagy-Kanizsa város képviselő-testületének legközelebbi közgyűlésén a városi tanács végleges eldöntést végett elő fogja terjeszteni az állandó színház ügyét. Eddig máris 17,000 forint áll a színházalap rendelkezésére és ezenfelül a város budgetje a színház javára évenként 1000 forint van felvéve.

A népszínház e hó 18-án színpadra hozta a mult évtizedek egyik legértékesebb látványosságát «Az ördög pilulái», melynek híre ma is megvan, mert 1864-ben százszornál többször adták a budai népszínházban, aztán egy vidéki színgazgató az egész országban bemutatta, 1873-ban Miklósi igazgató pedig a városligeti szinkörben ismét a fővárosi közönségnek elevevitette föl. A darab a maga nemében elpusztíthatatlan; szövege a bohóságok erős láncolata, s a látványosságoknak olyan dsa talaja, minőhöz nem igen van hasonló. Elmésség, ötlet is elég lévén benne, a hatást aztán megteszik a díszletek, gépezetek, sü-

Ijesztők, csoportozatok, ballet és dal. Ezekre nézve pedig a népszínház nagy színpadával, jó gépezetével fölötté áll budai elődjének. Sok költséget és fáradságot is fordított a fényes kiállításra. E darab lesz az egész nyár látványossága. Az országos kiállításra jövő közönségnek készült, mely a színpadi technikát és tarkaságait mulató keretben ismerheti meg belőle. A gépek jól működnek. Egész színpadi díszletek gyorsan alakulnak át; épületek eltűnnek, egyes tárgyak átváltoznak, még a szereplők is egy pillanat alatt más alakot öltenek. A színház gépésze, Galó György leleményesen és szabatosan rendezte be a dekorációkat; s a díszleteket Lehmann Mór színházi festő és Lehner a bécsi operaszínház festője állították ki. A látványok fényesek, az öltözékek pazarok, az előadás jó. «Az ördög pilulái» ma is megtették a hatást.

A francia bohóságnak tulajdonképeni meséje kevés. Albert francia festő (Sik Gizella) szereti Iza-bellát (Tóth Ilonka), a kit azonban Sotines spanyol hidalgóhoz (Szabó) akarnak kényszeríteni. Ezek azonban megszöknek, s most üldözésükre kél: az apa, Seringuinos gyógyszerész (Tihanyi), az ott ha-gyott hidalgó, s a törvény embere, Rodriguez (Hor-vát), kikhez még csatlakoznak egy bamba inas (Kassai) és egy patikárius-segéd (Gergely), kik igen tra-gikus viszonytságokon mennek át. A festőt eleintén Sára boszorkány (Pártyányi) veszi párt-fogásába, s ellátja az ördög piluláival. Ezek a festőt a legesődsőbb dolgokra képesítik. Utóbb azonban Sára megharagszik a festőre, mert ez nem akarja őt nőül venni, s a hidalgót veszi pártfogásába. De a festő és kedvese a bohóság istennőjében (Hegyi Aranka) új támaszra talál, s most már a bohóság és a boszorkány harcainak egymással. Ebben a harcban a bohóság győz. A fiatalok egymás lesznek, Sára anyó pedig fiatal, szép leányává változik, s a festő inasához meg feleségül, a hidalgó pedig felsül. A személyek hajszyjában nyomom követik egymást a lát-ványok, eltűnnek, csoport-jelenések, tánczok, melyek közt igen élénk a gyermekek balletje. A szereplők közt első sorban Hegyi Aranka kasszonyt kell említeni, ki a bohóság istennőjét jó kedvvel és kellem-sel játssza. Sokszor kell alakját, öltözetét változtatni, s ezek mindmennyi külön-külön szerepek. Emli-tésre méltó, hogy Kassai (a bamba szolga) és V. Kovács (borbély) ugyanezt a szerepet játszották a budai színpadon is. De nemcsak a színpadon mű-ködő, hanem a láthatatlanul kezelő személyzet is megérdemli a dícséretet. A közönség jól mulat.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 16-iki ülésén szaktudományi előadások voltak. Stoczek József elnökölte alatt.

Az ülés székfoglaló értekezéssel nyílt meg. Szabo József osztálytitkár terjeszt elő Kanitz Ágost levelező tag székfoglaló értekezését, mely gróf Szé-chenyi Béla középásiai expediciójának növényzeti eredményeiről szól. A növényeket mind Lóczy Lajos gyűjtötte a mennyi birodalomban. Van köztük szá-mos faj, mely a tudomány előtt eddig ismeretlen. Könyv Gyula érkezett ezután a parciális differen-cziál egyenletek integrációjának általános elméletéről. Végül engedélyt kért az akadémiától arra, hogy vizsgálatainak — melyek egy vasikos kőtetet tesznek ki — egyes nagyobb fejezeit az «Ertekezések» so-rán folytatódólagosan tesse közzé. Lóczy Hugó tanár mint vendég olvasta föl «Adatok Magyarország zuz-móllóirajához» című munkáját, melyben a Krassó-Szörénymegyében általa szedett zuzmókat állította össze, összesen kétszáz fajt, melyek közül 40 még nem ismeretes Magyarországon. Megemlítette, hogy a zuzmók száma lényegesen csökken Magyarországon az erdők kivágatása által. A rónaságban a zuzmók egyáltalán ritkák. Schuller Alajos megismertette és rajzban is bemutatta Antolik Károly részéről a gyü-rűsöves légszivattyút. Schuller azt mondta róla tapasztalatát nyomán, hogy sokkal jobb a közép-iskolai kísérleteknél alkalmazni szokott dugós lég-szivattyunál. Végül Téglás Gábor dévai tanár egy ismertetést olvasta föl Szabo József a boicnai barlangokról s azok történelmi jelentőségéről, röviden említve, hogy a barlangokban is az ősember nyo-maira talált.

A gr. Teleki-jutalom az akadémián. E hó 19-ikén, mint gr. Teleki József névpapján, a tud. akadémia rendkívüli ülést tartott a Teleki-féle drá-mai jutalom kiadása végett. Hunfalvy Pál elnököt, s a bíráló bizottság részéről Csiky Gergely által irt jelentést Zichy Antal olvasta föl.

A bírálók voltak: Zichy Antal. Arany László és Csiky Gergely az akadémia részéről; Náday Ferenc és Vizvári Gyula a nemzeti színház részéről. Vigá-játékok pályáztak és tizenöt mű versenyzett a száz aranyért. Ezekből tíz említésre sem méltó. «A czi-ri-lizáció nyelve» a francziáskodást gunyolja. «A tudó-sok» a tudományos kísérletek mániáját teszi nevet-

segéssé. Mindkettő boházat. «Gróf Mária» történelmi vigjáték a «muriányi Vénus» esetét dolgozta föl szép nyelvezetben. «Az udvarló» szereplői az örökségre leső rokonokban a haszonlesést festik. Jellemfestés tekintetében legtöbbet ér a pályázó művek közt. «Ovid» azonban a pályázatnak aránylag legsikerül-tebb darabja. Rómában játszik története. Augustus császár szigorú rendeletekkel és törvényekkel akarja fentartani a jó erkölcsöket, de végre őnmaga is vét saját törvényei ellen. Az új törvény nagy zavarba hozza Ovidot, a költőt, mert a császár azt is kimondja, hogy több házassági frigyét föl nem bont. Pedig a fiatal költőnek 50 éves felesége van. Apja erőszakolta e házasságra. Most föllángolt szíve válni szeretne és boldoggá lenni. Föl akarja lázítani a népet a császár ellen, de könnyebb eszközöz jut, mert a császár maga is szemet vetett egy lányra, szeretni elrabol-tatni. Itt a szerző ügyesen egybefűzi Ovid szerelmét egy udvari cselészövényvel. Augustus fokról fokra kiabrandul a maga erkölcsös törvényeiből, meggyő-ződve, hogy udvara sem tartja meg a törvényeket, sőt saját lelkiismerete is megpirítja. Visszavonja tehát rendeleteit és Ovid boldog lesz. A bíráló megrója, hogy szerző nem különbözteti meg a házassági elv-lás harcában azokat, kik korhelykedésből és kicsa-pongásból küzdenek mellette, azokatól, kiknek ez gyöngédebb és igaz érdekük. A bizonydalom ford-u-latai sokszor erőszakoltak. De társai közt a legtöbb előny szől mellette. A komikus eszmét, melyet ala-pul vett, következetesen kifejti, végig vezeti az egész darabon és a legtagkább bonyodalmak között sem téveszti szemé elől. Az érdekességet folytonosan tudja fejleszteni és sehol sem válik unalmassá. Van több eleven színekkel festett, rokonszenves vagy mulattató alakja. Nyelve mindenütt költői, verselése művészi magaslalon áll és néhány könnyű módosítással a színpadon is megállná helyét. Két bíráló a mellett volt, hogy a száz darab arany csak föltételeesen adas-sék ki, t. i. csak úgy, ha a szerző a bíráló daczára föl akarja venni. Három bíráló azonban e föltétel nélkül is megjutalmazandónak ítélte. A jelentés tehát ajánlja, hogy az akadémia az «Ovid» című vigjátékot részesítse a Teleki-jutalomban. Az ülés hozzájárult a véleményhez.

A jellegző levéllel felbontván, kitünt, hogy a vigjáték szerzője Somló Sándor, a szegedi szintársu-lat tagja, ugyanaz, ki tavaly «Első szerelem» vigjáté-kával is akadémiai jutalmat nyert.

A Szent-István-társulat közgyűlése e hó 19-én volt és Simor János bírnok-prímás elnököl. A Szent-István- és Szent-László-társulatok közgyü-lésai utóbbi időkben az elnöki megnyitói beszédek által nem kis jelentőségre emelkedtek. Fontos nyilat-kozatok alkalmi lettek. A katolikus egyház egy-egy nagy tekintélyű tagja a politikai és állami kérdé-sek közé eszméket, véleményeket tűz ki, melyek hosszan tartó, élénk visszhangot keltenek, mint a Szent-László-társulat utolsó közgyűlésén Schlanch püspök beszéde az állam és egyház közti viszonyról, melylyel a képviselőház is foglalkozott.

Most a magyarországi katolikus egyház feje, az esztergomi primás tartott ismét nagy figyelmet keltő beszédet a munkák kérdéséről. Megjegyzé, hogy ne keltsen csodálkozást, ha e kérdésről szól, mert ez a szegénység ügye s mások javáról gondos-kodni minden lelképásztor kötelessége, ő pedig, mi-kor püspökké szentelték, fogadalmat tett, hogy sze-lid és irgalmas lesz a szegények s ügyfogyottak iránt. A primás hazafias és egyházi szempontból foglalko-zott korunk ez égető kérdésével. Távol hazánktól született, de közénk dobatott, hanem a mi helyze-tünk kedvezőbb, mert a betegség kezdetén állunk, a gyógyítás még lehetséges. Ekesen és nagy vonások-al festette a válságot, mely a társadalmat és egy-házat fenyegeti. A baj forrását a vallás-erkölcsi alap hiányát említtette. A házasságot, a családot, az iskolát, a birtokot, a tekintélyt átszolgáltatták az önérdék, a birvágy, a nyerskedés és a könnyű öröмок szenvedélynek. Külföldi példákra hivatko-zott, hogy anyagi erő, pénz, szigorú rendőrség nem képesek segíteni. Egyedüli orvosság a keresz-tény hit és erkölcs.

A gyűlés gr. Károlyi Sándor indítványára elha-tározta, hogy a beszédet kinyomatja. Aztán fölkeríték a primást, hogy a társulat hódolatát fejezze ki a pápa előtt. Majd a társulat módosított alapszabályait fogadták el. Az évi jelentéséből megemlítjük, hogy a bevétel a múlt évben 99,110 forint volt, a kiadás 97,100 forint; a társulati tőke 90,546 forint. Az idei költségvetésben a bevétel 98,485 forintra, a kiadás 86,725 forintra van téve. Tavaly 500,900 kötetet és füzetet adtak ki s ajándékul 8346 példányt osztottak szét. Tárkányi Béla apátkanonok hanyatit ügyesége miatt lemondott az alelnökségről, de fölkeríték, hogy utóda megválasztásáig még vezesse tovább az ügyeket.

A képművészeti társulat választmánya nyi-latkozatot tesz közé elnökének, Ipolyi Arnold püs-pöknek a társulat közgyűlésen mondott elnöki meg-nyitói beszéde ellen.

A nyilatkozat kijelenti, hogy egy pillanatra sem

téveszti szem elől az elnöknek a társulat felvirágzása és általában a magyar művészet körül szerzett érde-meit, s hogy odaadó buzgalmat teljes készséggel tá-mogatja is a választmány, de a társulat jelenlegi vezetését és irányát bíráló nyilatkozatát kötelessége felvilágosító megjegyzésekkel kísérsi. Az elnöki megnyitói adatai tévesen mondják, hogy «az évi tag-díj meghaladja már a huszezer forintot»; valamint téves az is, hogy «jelenleg a tagok száma már százak-al haladja túl a kétezeret». Múlt évi december hó 31-én összesen 1867-re ment tagjainak létszáma. A tagsági díjakból befolyt jövedelem a befizetett hátralékokkal együtt 18,910 ftra ment. Téves, hogy a művásárlásra fordított összegnél «az adminisztrá-ció költségei majdnem háromszor annyit vesznek igénybe». A művásárlásra fordított összegeket a választmány évről-évre emelni iparkodott. Ez a tö-rekvés kifejezést nyert az ez idei költségirányzatban is, mely szerint, tekintettel épen a múlt évi kez-dező eredményre, a hazai műtárgyak beszerzésére szánt javadalmazást eddig el nem ért összegre emelte. Művészeti cizelokra összesen 30,300 ftr van fölvéve, s ebből műtárgyak beszerzésére 13,500 ftr jut. A kezelés összes költsége 13,250 ftr. A társulat félmilliónyi vagyonának, ebben két háznak, közel 1900 tag illetményének és díjának kezelése, hazai és külföldi művészekkel állandó érintkezésnek fentar-tása, kiállítások majdnem folytonos sorozatának rendezése sok gondot és munkát igényel, s alhoz arányosítva a személyzet fizetését sokallani nem le-het; mert hiszen csak itt és nem az adónál, házfent-tartásnál, adósságtörlesztésnél stb. lehetne megtaka-rításról szó. Téves végül elnök azon állítása is, melyet a művásárlási összegnek 14,000 ftra való fel-emelésére vonatkozó előterjesztésének támogatására hoz fel, hogy annak elfogadása esetében még 6000 ftr maradna a társulat pénztárában forgó tőkél. Mert ezen 6000 ftr külön rendeltetéssel bíró tartalék, mely részben a Munkácsy-kiállítás jövedelmére ki-rovandó adó fedezetül vissza volt tartandó; más-részt igaz, abból mintegy 3000 ftr a nagyterem pa-dozatának szükségessé vált átalakítására van szánva.

A magyar iparművészeti társulat választmá-nya e hó 15-iki ülésén, melyen Trefort miniszter elnö-költ, elhatározták, hogy a tagok gyűlése ezután foko-zott erővel történjék s már legközelebb kibocsáttnak a díszesen kiállított felhívások, melyek az ország min-den részébe szét fognak küldetni. A társulat eddig már közel 30,000 ftrnyi alappal rendelkezik s a kö-zönség dícséretreméltó aldozatkészséggel pártolja a nemes törekvést egyetlet.

A természetstudományi társulat e hó 13-iki felolvasó ülésén Illosvay Lajos műegyetemi tanár ér-dekesen ismertette a Brassóhoz közel eső torjai bar-langot.

Ilosvay az előadás közvetlenebb tétele végett búvós lámpa segélyével Torja vidékéről több regé-nyes tájrészleteket is tüntetett föl. A barlang (melyet Jókai oly szépen leirt) egész hossza 14, szélessége 2, magassága 6 méter, feleke felé a hőmérséklet emelke-dik. Az egészet kéntartalmú gáz tölti meg, melyben az ezüst óralánc megfeketedik; az olmos arczpá-ral belépő nők kormosan jönnek ki. Nyolcz méter-nyire a barlang szájától a gyertyaláng elalszik. Hosz-szabban ismerteti ezután az előadó ama módokat, melyek segélyével a gázokat elemezte. A barlang felekén a fojtó búzós gáz közepertmetű férfi feje fölött egészen összecsap. A barlangból évenként 723,000 köbméter gáz ömlik ki, mely tekintettel az pártatlannál áll. Ritka érz, hogy a barlang emberaldo-zat ne követelne; öngyilkosok is többször fölkeresik, Vas János erdőőr beszéli, hogy 37 év alatt 25 halál-esetre emlékszik. Az állatok ösztönzerűleg kerülik a halálhozó helyet. A közönség nagy számban látog-atja a barlangot, valamint a körülötte levő ásvá-nyos forrásokat, melyeknek gyógyhatása eddigelé pontosan megállapítva nincs.

A csángó-magyar egyesület igazgatótanácsa legutóbbi ülésén a pénztári jelentést is előterjeszté-k. Az egyesület 17,394 ftrtal rendelkezik. Somssich Pál elnök bemutatta Bornemiza aldnai kormány-biztos megle hangu levelét, melyben értesíti az egy-letet, hogy aldnai kormánybiztossá lett kineveze-s ez alkalommal kéri az egyletet, hogy jóindulattal tá-mogatásban részesítse. A Szent László társulat az egylet támogatását kérte. Erre nézve bizottság küldetett ki, mely a módokat felett fog tanács-kozni.

A hírlapírók nyugdíj-intézetének gr. Zichy Géza hangversenyei jövedelméből ismét 500 frankot küldött. Az egyesület ezenkívül ujabbán közel 900 ftrnyi adományokban részesült.

MI UJSÁG?

* A Vasárnapi Ujság, azon t. olvasóit, kiknek előfizetése márczius végével lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kér-jük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás vagy zavar álljon be. Mai számunkhoz postai

utalvány is van mellékelve, az előfizetés köny-nyebb teljesítése végett.

Ballagi Mór jeles tudósunk e hó 18-ikán álte meg 70-ik születésnapját. Ez alkalommal testületileg tiszteltget nála a sugártári állami tanítóképző-intézet tanári kara. Zirzen Janka, az intézet igazgatónöje, a maga és társai nevében tisztelétét és halálját fejezte ki a jeles férfiú iránt, ki, mint az intézetnek fenállása óta igazgató tanácsosa, buzgó tevékenységet fejtett ki és tanust jelenben is az intézet fejlesztésére körül. Ballagi meghatottan köszönte meg a megemlé-keztést és jókívánatokat, s visszatérintve 70 éves életpályájára, melynek java részét a nevelés terén töltötte, úgy nyilatkozott, hogy élete bajokkal és küzdelmekkel teljes volt ugyan, de ő azokat nem érezte, mert mindig ellensúlyozta azokat optimiz-musa, s a folytonos munkálkodásnak fölemelő hatása.

A bukaresi érsek. Az elhunyt Paoli Ignác bukaresti érsek helyére bécsi lapok Rónay Jácint ezimzetes püspököt, Mária Valéria főhercegnő volt nevelőjét emlegetik. A kinevezés a pápa joga, de a magyar kormány Rónayra hivat föl a figyelmet Rómában. A romániai magyarság ügyére nézve jobb választás ennél nem eshetnék; de a hír valóságában még kételkedni lehet.

Budavár visszafoglalásának 200-ik évfor-dulóját a főváros tudvalevőleg 1886-ban nagy ünne-pel fogja megülni. Az ünnep módzatainak megállapítására és az előzetes intézkedések megtételére vegyes bizottság alakult. E bizottságnak történelmi albizottsága a napokban foglalkozott az ünnepély alkalmából létesítendő történelmi kép tárgyának meg-állapításával, s e tekintetben a bizottság és Beczur Gyula kitűnő művésznök között megegyezés jött létre, a mennyiben a bizottság elfogadta a művész tervezetét, mely szerint az általa festendő kép tárgyát az képezze, midőn «Lothringiai Károly Buda vissza-foglalása után kíséretével a várba felvonul». A nagy arányú képen az alakok életnagyságban lesznek festve, s a mennyiben Petneházy egykor arcképe felkutatható, a magyar hős a kíséretnek egyik kima-gasló alakját fogja képezni. A képről Beczur még a nyár folyamán vázlatot készít.

A Mátyás-templom ujjaépítése annyira haladt, hogy a jövő 1886. évben, mikor Buda várának a törököktől való visszafoglalását ünnepét fogják ün-ni, már isteni tiszteletet tarthatni. De hogy ez bekövet-kezhessék, a templom belső felszereléséről kell gon-doskodni. Trefort miniszter utasította az építész, hogy a felszerelés tervezetét készítse el. A miniszter-nék Budapest hatóságához intézett leirata utal arra, hogy a vallás alap egy a Mátyás-templom, mint a Lipót-templom építése által mennyire igénybe van véve. Az előbbre már fél milliót, az utóbbira 600 ezer forintot adott. A miniszter tehát azon óhaját fejezi ki, hogy a főváros a belső felszerelésnek mint-e 90,000 forintnyi költségét szavazza meg a Mátyás-templom számára. A miniszter hajlandó az összeget előlegezni, ha a főváros — bár részletekben is — utalványozza azután a költséget.

A magyarok őshazája. A párisi «Figaro» kö-zeléből egy cikket közölt Közép-Ázsia ama tarto-mányáról, a mely az angol-orosz háború színhelye lehet, ha tudniillik kitör a háború. A cikket alkalm-asint olyan valaki írta, a ki tudomással bír arról, hogy a magyarok őshazáját a világ ezen részén ke-resik többen, sőt a magyar nyelvről is van némi fogalma, vagy legalább is nem ismeretlen előtte Vámbéry műve a magyarok eredetéről. «Az az or-zság, a hol verekedni fognak», az a ezime a cikkek-nek, s abban olvasható, hogy Amu-Dáriában a nép az orosz kormányzót így hívja: «Sára-sakal-ura», vagyis «sárga szakálú ur»; a mi igaz is lehet; Vám-béry is kimutatja, hogy a magyar első királyok ko-rában előforduló Sarolta név nem Charlotte, hanem Saralta, vagyis szőke; a «szakal» csakugyan a török-ségben is ugyanazzal az értelemmel bír, mint a ma-gyarban. A «kara-kalpa» nevű néptörzsre élcznek megírja ugyan, hogy a «kerekek kalpa» után neve-zik így, de voltaképen fekete sipkásoknak jelent.

A khivai khán, ki hűbért tartoznék Oroszországnak fizetni, a fenti «Sára-sakal-ura»-hoz intézett levelé-ben azt írja, hogy kifogyott a pénze, így írja magát alá: «Pajkus», a mi a cikkek írója szerint annyit tesz: «koldus». Ugyane forrás szerint egy khivai falunak «Házaván» a neve; a zászló pedig ugyanazon a nyelven annyit tesz: «buncsuk», a mi emlékeztethet

ugyan, hogy a zászlót «libontuk», de voltaképen a lófarku zászló gombját jelenti, s a magyar nyelv-ben mint tájézo a «bönze» szóban is megtalálható, mely csomót, vagy a szőlőtőn magában álló kis fű-töcskét jelenti.

A máhdi hívei az állatkertben. A napokban tizenegy tagból álló szudáni karaván út tanját az állatkertben. Van köztük egy pár, a ki a szudáni har-cokban is részt vett, s tetteik egy füzetből olvashatók meg. Egybíránt durva, műveletlen emberek. De nagy tekintély köztük Ali Bertram, állítólagos szu-dáni herceg, nagy hős, ki az angolok fogságába jutott.

A magyarzó füzet elődjá, hogy Ali Bertram lelkes híve volt a máhdiak, ki 17,000 főből álló szudáni haderőt bocsátott rendelkezésére. Ali Ber-tram 1883. november havában El'Obeid mellett szét-verte az egyiptomiakat, s később Tamanin mellett az angolokkal mérkőzött össze. Megsemmisítette az an-gol tüzérseget és szétkergette az angol gyalogságot. E csatában három sebet kapott s nem vett részt a további harcokban. Etbaiha szállította magát s had-erejét, 400 ember kivételével, a máhdi rendelkezésére bocsátotta. Ali Bertram másfél hóig fektűt seibeiben, s mikor fölépült, 400 emberével a máhdi után indult. Utközben 2000 egyiptomi és 2000 angol vette körül. Heves harc, borzasztó embermészárlás támadt. Ali Bertram ugy harcolt, mint oroszlán, de mégis elfog-ták — s a hősöket most pénzért mutogatják az állat-kertben.

Kórház Gordon emlékére. A Gordon nemzeti alap bizottsága Londonban a walesi herceg elnö-klete alatt tartott ülésén azt határozta, hogy Gordon emlékére kórházat állít Port-Szaïdban. A kórház fel-állítása 11,000 fontba fog kerülni, évi fentartása mintegy 1500 fontba.

Léghajózás. E hó 16-án Antwerpenből Dubois és Farenza ismert léghajósok egy általuk föltalált kor-mányozható léggömbökkel Brüsszelbe akartak szállni. Orisi néptömeg nézte felszállásukat. A mint a föld-gömb mérsékelt magasságra feljutott, az ellenkező szél tovaragadta és a Schelde torkolata felé hajította a hajót, hol aztén a nép szeméiből eltűnt. Azonnal telefonoztak Brüsszelbe, honnét azt választák, hogy a léggömb sem ott, sem környékén nem szállt alá. Bizonyossá vált tehát, hogy a szél a léghajósokat nyílt tengerre fűzte. Nem sokára Bromday angol városból távirat érkezett, hogy Dubois és Farenza az éj folya-mában ott leszálltak. A szél a léghajót átvitte a esa-tornán, és így a léghajósok egy óra alatt érték el az angol partot. Brüsszelben és Antwerpenben már elve-szetteknek hitték őket.

Előfizetési felhívás

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 1885. április-szeptemberi folyamára.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése márczius hó végével lejárt, fölkerjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Negyedévre (április-június).

A Vasárnapi Ujság 2 ftr — kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 5 • • •
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 • • •
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 3 • 50 •

Félévre (április-szeptember)

A Vasárnapi Ujság 4 ftr — kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 5 • • •
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 • • •
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 7 • • •

A Politikai Ujdonságok) ujabban «Magyar Gazda» cím alatt két-hetenként megjelenő gazda-sági képes lappal van bővítve.

A Világkrónikát a «Vasárnapi Ujság» elő-

fizetői félévre 1 ftr., negyedévre 50 kr. pótdíj be-küldése mellett meg folyást megrendelhetik.

A Világkrónika, mióta bővített terjedé-lemben jelen meg, eddigi közleményei mel-lett állandóan nagyobb elbeszélések és re-gényeket is nyújt olvasóinak. — A Világkrónika ezen felül, mint hetilapjaink közleményeinek ki-gészítője, a hazai és külföldi általánosabb ér-dekt eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magya-rizatókkal kísért képekben mutatja be; közöl tájékoztató cikkeket, utirajzokat, nép- és tájás-mertetéseket, szemléltető jelentéseket, a hazai és külföldi közérdekt mozzanatokról, találmányokról, fölfedezésekről, úgy szintén mulattató apróbb köz-leményeket, s közházn tudnivalókat, stb.

T. előfizetőinket fölkerjük, hogy szíveskedjenek az elő-fizetés megújításánál, vagy a Világkrónika megrendelésénél ezimtalajukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva

beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

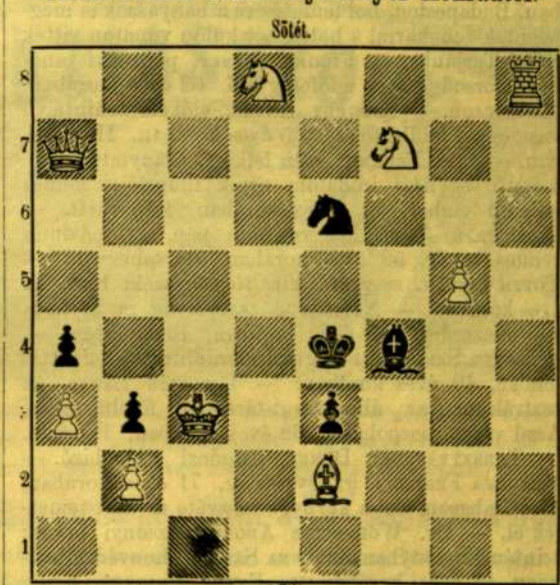
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A Jogtudományi Közlöny márczius 20-diki (12-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Észrevételek a telekkönyvi törvényjavaslatra. Dr. Iming Konrád budapesti írv. táblai bírótól. — Jogirodalom: Code annoté du divorce. Par Mm. Max Botton et André Lebon, avec une préface et un discours de M. Alfréd Naquet. (Paris, Rousseau, 1884.) Kecskeméti Lajos-tól. — Törvénykezési Szemle: Vegyes házassági jogunk. Dr. Baepf Sándor pécsi ügyvéd-től. — A «házi jog». (BTK. 199. §-a.) Dr. Her-ner Gyula lőpő-szent-miklósi ügyvéd-től. — Különfélék. MELLEKLET: Curiai Határozatok.

SAKKJÁTEK.

1322. számú feladvány. Bayer Konrádtól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1317. sz. feladvány megfejtése

Loebbecke O.-tól.

Megejtés.

Világos.	Sötét.
1. Hd4—c6 ...	Hd2—e4 (a)
2. Vb6—d4 + ...	c5—d4:
3. He6—e7 matt.	
a.	
1. ...	Kd5—e4 (b)
2. Vb6—d4 + ...	c5—d4:
3. He6—b4 matt.	
b.	
1. ...	Hd2—e4 (c)
2. Vb6—f3 + ...	Kd5—d6
3. Be8—d8 matt.	
c.	
1. ...	Kd5—e4 (d)
2. Vb6—g6 + stb.	
d.	
1. ...	e6—e5
2. He4—d6 ...	t. sz.
3. Vb6—e5 v. g7—g8 V matt.	

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi S., Kovács J. — Az Erkel-színházasság nevében: Exner Kornél, Senki Ede. — Töröcsön: Németh Péter. A pesti sakk-kör.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. SZALAY JÓZSEF, a fiatal történetbuvár, az írói nemzedék egyik legkiválóbb tehetsége s munkás tagja, országos levéltári fogalmazó, a történelmi tár-sulat választmányi tagja s a budapesti egyetemen magántanár, hosszabb betegség után élete 28-ik évé-ben f. hó 15-ikén meghalt. Az elhunyt fiatal kora daczára már is érdemes munkásságot fejtett ki a történelmi téren. Első fellépése az irodalomban lapunk hasábjain volt, ethnografiai s történelmi kisebb dolgozatokkal. Első nagyobb dolgozata: «Városaink a XIII. században»: azután a «Magyar nemzet története», négy nagy kötetben, népszerűi modorban, de a források folytonos figyelembe tartá-sával; e művet a m. tud. akadémia a Szilágyi Ist-ván-féle 1200 forintos jutalommal tüntette ki. — A korán elhunyt ifjú tudós koporsóját a családon ki-vül, barátok és pályatársak koszorúi borították el, s az orsz. levéltár, a tört. társulat, a tud. egyetem és nemzeti muzeum képviselői, illetőleg tagjai jelentek meg. A gyászszertartást Szász Károly ref. püspök tartotta, megható ima után rövid gyászbeszédet, melyben az elhunytat jellemezte. A beszéd befejeztével a koporsót a nagyszámu gyászkiéret a vizvá-rosi temetőbe kísérté, hol Szász K. püspök imája és

aldása után, a pályatársak nevében még Thallóczy Lajos tartott rövid, de meglehetően gyászbeszédet. — Béke az elhunyt derék ifjú haimvaira!

SZATMÁRI KÁROLY, a «Debreczeni» szerkesztője, elhunyt e hó 15-én 37 éves korában, Debreczenben. A független párt buzgó híve volt, s ily szellemben szerkesztette már korábban is Debreczenben a «Polgártárs» és «Ébresztő» című lapokat. Cikkei miatt két ízben szenvedett államfogházát. Egyszer felség-értésért másfél évre, másodsor pedig politikai cikkei közléseért társadalmi irányu lapjában, három órára ítélték el. Írt költeményeket és elbeszéléseket is. Mikor a «Debreczeni» tíz éves fenállását ünnepelte, Szatmári aranytollal tisztelték meg. Debreczenben a pártmozgalmakban is élénk részt vett.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: ZEM-LINSKY RUDOLF, kir. tanácsos, a szabadságharc egyik harcosza, a salgótarjáni közsébbánya-társaság volt igazgatója, kinek kiváló érdeme van a virágzó telep körül, melyet szaképzétsége, erélye nagyon elősegített; iteni sok elfoglaltság mellett is buzgón részt vett Nógrádmegye ügyeiben; 60 éves korában, Budapesten, hol temetésére a bányászok is megjelentek zenekarral s holttestét külön vonaton vitték Salgó-Tarjánba. — FINGER JÓZSEF, pénzügyi tanácsos, borsodmegyei adófelügyelő, 62 éves korában, Miskolcban. — SZEGEDY ANTAL, előkelő tekintélyű vasmezei földbirtokos, 65 éves korában, Hermánban. — JÁRY FERENCZ, osli lelkész, aranyismerés pap, a kath. egyházi irodalom egyik művelője, nemes jellemű ember, 81 éves korában, Kapuvárt. — LOPUSCHÁNY JÁNOS, kegyesrendi pap, gimnáziumi rendes tanár, 58 éves korában, Rózsahegy-n. — TOTTH ISTVÁN, szegvárdi kir. törvényszéki bíró, 72 éves korában. — NYITRAY JÓZSEF, nyug. m. k. honvéd alezredes, 72 éves korában, Budapesten. — WESZTER SÁNDOR, az ungvári főerdőhivatal helyettes főnöke, 49 éves korában. — POPOVITS LAZÁR, az osztrák-magyar államvasút-társaság főfelügyelője, Arad város díszpolgára, 68 éves korában, Bécsben. — TERSZTYÁNSZKY DENES, galgóczi szolgabíró. — METELKA FERENCZ, gyógyszerész, 71 éves korában, Alsó-Dabason, hol a környék részvétele mellett temették el. — Dr. WOLFFREISZ ADOLF, pozsonyi orvos; szintén Pozsonyban ZELENKA SÁNDOR, honvéd főhadnagy, 28 éves korában. — EXTER FRIGYES, nyug.

jószágigazgató 93 éves korában Sopronban; nyanyonott PERLT SAMU, szendrői écskorában, és REIMER ENGELBERT, katonai elemzési igazgató, 62 éves korában. BOHUNKA PÁL, ügyvéd, 68 éves korában Nyitrán, ugyanott JÁNOSY KÁROLY, ügyvéd, 46 éves korában. POCSÁTKO KÁROLY, Kassa egyik tevékeny polgára. PATKÓ TAMÁS, törvényszéki jegyző, Nyiregyháza. TURCSÁNYI SÁNDOR, 80 éves korában, Losoncban. SZÉL JÁNOS, a szabadságharcban honvédszállados, Pozsonyban. — ELTER JENŐ, ügyvéd, Székes-Fehérvárról.

ÖZV. DEMTSA DEMETERNE szül. Szaba-Szabonszky Mária, ki épen a halálát megelőző napon töltötte be századik évét; előkelő városi lengyel család gyermeke volt, s az oroszok elől költözött be szülőföldjére Miskolcra, hol a szabadságharc idejében maga küldötte fiait az oroszok ellen. Tizenkét fia közül most már csak egy él: Demtza Szilárd, volt tekintélyes gyógyszerár-tulajdonos, jelenleg pedig házibirtokos a fővárosban, ki az előző évi irodalombarát Tomori Anasztázának nővérét, Ilonát bírja nőül. Az elhunytak emlékező tehetősége egész az utolsó percig bámolatos volt. Temetése Budapesten nagy gyászpompával ment vége. — ÖZV. NAGY IGNAZNE szül. Kovács Emília, Szatmár, Nagy-Bánya és Felső-Bánya városok volt főispánjának özvegye, 68 éves korában, Pusztá-Darócban. — ÖZV. PÜNKÖSTI MIHÁLYNE szül. Gidófalvi Ágnes, Pünkösztől Lajos háromszéki megyei pénztárnok édes anyja, Uzonban. — SZALVENDI JÁNOSNE szül. Tóth Julianna, a vasuti állomásfőnök neje, Szikszón. — ÖZV. VERESS JÓZSEFNE szül. Majtényi Rozália, 57 éves korában, Kolozsvárról. — PÉCZELY LÁROSNÉ szül. Kopócsi Ilona, 48 éves korában, Vértessen.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Háladási. Üdvözlét. Bizony csak rigmusok ezek és pedig nagyon gyöngyök. Disznótorban, hol megjárja az olyan négyes rimjáték, melyből három a nyelven tesz érzéket (mi marad hát a rimre?) s melyben sehol egy árva eszmecske: de az irodalmi színvonalra emelkedni így bizony nem lehet. Róla. Gondolat, kivétel, csinos és gyöngy; csak a ritmusus fogatkozás kisé. A másik gyöngyöbb. Kritika. Alul. B... hoz. — A borkedvelő. — Hunyut betyár.

Tartalom.

Szöveg: Ballagi Mór. — Kórházban. Költemény. Lápcey Adámtól. — Utazás ismeretlen állomás felé. 1849. április 23-tól május 5-ig. 7. Szent György napja. 8. Szent Márk napja. — A Délbábi. Thury Józseftől. — Homokból font kötelek. Angol regény. Irt. Francillon R. E. Első fejezet. — A pesti dunapart 1848 előtt. — Egyveleg. — Kongo-állam. — Az angol-orosz vizslát képekben. — István király. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyet. — Mi újság? — Halálhírek. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondánivaló. — Hetinaptár.

Képek: Ballagi Mór. — Az angol-orosz vizslát Közép-Ázsiában: 1. Herát, nyugati Afghánisztán főhelye. 2. Lumsden Péter és kíséretének fogadtatása Teheránban a persahálál. 3. Lasgiri «mensvárs». Khorassán persahatárán. 4. Fogolyra vadászó persák. 5. A «bunga» vagy vad-tánc. Bala-Marghában. 6. Komarov tábornok, Oroszország Kaspi-tengeren túli tartományának kormányzója. 7-13. Hét persahálál a Kongo-állam: 1. Hyphane páma. 2. Embei főnök. 3. Tyukketrec. 4. Galago maki. 5. Falu Bolobo mellett.

HETI NAPTÁR. Március hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
22 V	D 5 Oktáván vt. D Judica	10 F 5 Ko. s. tár.	6 Mannel
23 H	Viktorin + Eberhart	11 Szófrón pk.	7
24 K	Gábor főangy.	Gábor főangy.	12 Theofanes
25 S	Gy. ol. B. Assz.	Gy. ol. B. Assz.	13 Nizetor pk.
26 C	Manó vt.	Manó	14 Benedek
27 P	Fájdalmas sz.	Rupert	15 Ágáp vt.
28 S	Szüksztus p. hv.	Malkus	16 Szabin vt.
			12 S. Czav.

Holdváltások: ☾ Holdtölte 30-án 5 óra 56 pk. este.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Nyers selyem bastruhát (egész selyem) 9 frt 30 kr. egy teljes öltönyre, valamint nehezebb minőségeket is, szállít, legkevesebb két öltönyre valónak megrendelésénél, vámmentesen a házba, Henneberg G. (kir. udvari szállító) selyemgyári raktára, Zürichben. Minták postafordultával. Levéldij a Svájcba 10 kr.

A magyar nőknek!

Csak 3 frt 50.

egy női öltözék

ezermeg ezer szebb-nél szebb, csinos virágos és egyéb divatos mintákban szövött, kitűnő minőségű, erős, tartós, «Boston»-kelméből készített és divatosan díszített, mintázott hasonló. Mivel már a munkadíj annyiba került, mint egy egész öltözetért kérék, bizonyára minden magyar nő megszerzi a rendkívül jó és olcsó ruhát. — Megrendelésnél elég a megjegyzés, hogy magas, közép vagy alacsony termetű kívánatik-e. — Azonkívül csinosan díszített, tavaszi és nyári, tökéletesen kész.

gyermek-ruhácskák

kaphatók, dusan feldíszítve, tambour-kivarrással, plissé, szalag és cachmir-szövetekkel. — Ára 1-3 évesig 1 frt 50 krajczár, 3-5 éves leánykákak 2 frt 50 krajczár. Megrendeléseket postautólvét mellett eszközöl.

JULIUS FEKETE,
Confectio-árak rakhelye
Bécs, Mariahilf, Eke der Dreihufeisengasse/V.

SZŐRVEZTŐ SZER.

Böttger tanár depilatoriuma por alakjában.
Brüning G. C., Frankfurt M/m.

Elismert legjobb szőrvetető szer, méregmentesen, és egészen ártalmatlan; a leggyöngyösből bőrt sem támadja meg, és ép ezért különösen ajánlható. Hatása azonban tökéletes és fájdalom nélkül. Egyetlen szer, mely orvosiilag ajánlható. Eredeti üvege 1 forint 75 kr., a hozzávaló ecset 12 kr. — Letét Budapesten Török József úr gyógyszerárán, király-utca 12. sz. alatt.

NÉPGYÓGYSZER!

(természetes gyógymód).

1881-iki évli kedve ünnep ezen kitűnő szer, nagy egészségre és életre (mint ez minden más szerrel szemben), hogy annak elterjedését szerettük, a beteg közönség részéről a legelőkelőbb tudakozásnak, miután azt az egyik szerencsésen fellépett egy másik szenvedővel közölte, s így lett e szer szájáról-szája a széles világon elterjedve, mindenütt gyógyítást és hasznosítást hozva. Miután ezen népgyógyászaton tapasztalatok, melyek az emberi test felépítéséhez és fenntartásához feltétlenül szükségesek, összehasonlítva kiválóan tartalmazza és épen ezért csak kis mennyiségben kell a gyomorba juttatni, hogy a beteg test fontosságát, erősítő voltát juttatni eszközölje, úgy az életre hasznosul mulatkozni mindazon betegségeknek, melyek általános elgyengülést és lesoványodást okoznak, de különösen mindazon gyomorbetegségeknél, ahol ugyanis a közönséges étel meg nem emészthető, továbbá minden tüdő-, mell- és légszervi szervbetegség, nagyon hasznos köhögés, asztma, vérzésesség (stipidit), láz, badozókni átszertett súlyos betegség után, gyenge gyermekeknek, megzavart idegrendszernek és különösen mindent, hol a testnek erősítésére és erőteljes táplálásra szükségessé mutatkozik. Ezen szer jót és mindenki szívára beveszi. — Egy üveges doboz 4 ft. használati utasítással együtt 4 ft. egy próbadozhoz 2 ft. (Románia részére 10 fr. illetve 5 fr.) — Széküldés készpénzfizetés vagy utánvét mellett az oroszán gyógyszerárán tulajdonosa.

Stenner Frigyes által Brassóban (Erdély).

Raktárak a következő gyógyszertáraknál: Török József Budapest, király-utca 12, Neustein Flópus Bécs, 1, Plankengasse 6, Brassó Mihály és társa Bukarestben és Petelenz R. Jassyban.

Hála és elismerő irat. 2032

Stenner Frigyes gyógyszerész urnak Brassóban, Budapest, 1881. december 13. Örögségem miatt folyton növekvő gyengeségemmel az én népgyógyászra jó szolgálatokat teljesített; kérek utánvételt még egy dobozt számomra küldeni.

Kiváló tiszteltet Gyarmathy György Kálmán tér 1. szám.

Most vagy soha!

Több ezer darab különféle belhoni alaku műtájték pipát és valódi tájték szivarszipkákat: borostyánkő szopókával, tömeges vásárlás folytán a fele áron megvettem és így azokat oly rendkívül olcsó árban bocsátom eladásba, hogy alig munkadíjja van fizetve. Minden darab

csak 1 forint 15 kr.

Valódi műtájték pipák, chinaezist kupakkal, csikós, debreczeni, Rákóczi vagy magyar makrapipák, egyenes vagy csutorás szárral, a legfinomabbak darabja csak 1 frt 15 kr.

Valódi tájték szivar- és szivarka-zipka, valódi borostyánkő szopókával, művésziességű faragványokkal, állatokkal, virágokkal, diszes faragványokkal, bármely tokban, csak 1 frt 15 kr.

Valódi műtájték török csibuk pipák, pompás, kényelmes állású, hosszú, szagos meggyfa szárral, szopókával együtt csak 1 frt 15 kr.

Megjegyzendő, hogy tájték-árunk oly gyönyörűen szivódnak, hogy minden dohányzóznak élvezet nézni.

tehát mindenki saját érdekében, minél előbb tegye megrendelését, mivel a készlet a rendkívüli olcsóság miatt gyorsan kifogy.

Egyedüli megrendelési cím: 2020

FEKETE GYULA tájtékárus,
Bécs, VI. ker., Engelgasse 10/U.

A MOHAI AGNES FORRÁS

házánk egyik legszínvadásabb SAVANYUVIZE

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajainál. Alálában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és a legrendszert mikródnének felfokozása kívánatos.

Borral használat kiterjedt kedveltségnek örvend.

Az 1884. évi elszállítás 1,500.000 palack.

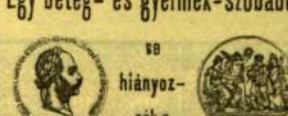
Fris töltésben mindenkor kapható

Edeskaty I.

m. kir. udv. átvényezésként Budapest.

Ugyasint minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Egy beteg- és gyermek-szobából

hiányoztak a

BITTNER-féle

Conifera-Sprit.

Kapható a gyógy-árakban,

azonban világosan Bittner féle

Conifera-Sprit és Bittner-féle

szabadek. porlasztó kerendő.

Bittner's

Kiefernadel-Bad-Extract

BITTNER-féle

Fenyőtű-fürdő kivonat

természetes, erősítő, fenyőtű-fürdő rögöni készítése. Különösen ajánlható mell- és tüdő-betegeknek, valamint köszvényesek és ideg-betegeknek. Egy üveggel 40 kr. 12 üveg 4 ft. o. 6. NB. Egy nagy kádra elegendes egy üveggel, egy illó-kádra fél üveggel. 2014. Fő letét: Bittner Gyula gyógyszerésznél Reichenau-nál, Alsó-Ausztria; BUDAPESTEN: Török József gyógyszer, király-utca 12.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és kapható:

Kisfaludy Sándor

összes regéi

A költő arcképevel.

Ára vászonba kötve 1 frt 60 kr.

A vidéki szálloda- s fürdő-vendéglős urak különös figyelmébe ajánlom hirdetésememet.

GÉCZY FERENCZ

első budapesti 2039

elő- és tisztított baromfi-, tojás- és vadász-árak csarnoka

Budapest, IV., Duna-utca 10. sz.

az „arany fészékhez“

ajánl az evadira idei szép tisztított fiatal libát,

idei fiatal csirkét és fiatal poulardot, vadsertés, vadkacsák és egyéb salson-vadak. — Forrárt Magyarországon valódi itirai és francia hízalt baromfiból, u. m.: poulard és káppanok, consereket, Ludzair, naponla friss ludmáj, üzletiemlen kapható legjutányosabb ár mellett. Tojás (friss) átnézett jótállás mellett. Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltemek.

Hölgyeink figyelmébe! A negyed beállítával hölgyközönségünk figyelmébe ajánljuk megrend lés végett a

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapot, a magyar gazdaságyonok orsz. egyletének hivatalos közlönyét, mely már IV. évfolyamban van s nagy elterjedésnek örvend. Megjelenik minden vasárnap, Munka után című ingyenes szépirodalmi melléklettel.

Előfizetési árak: egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések legzélszerűbben postautalvánnyal a «Magyar Háziaszszony» kiadóhivatalba, Budapest, váci körút 20. sz. a. intézendők. E lapból levelező lapon való megkeresésre a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld mutatvány-számokat.

Alkalmi ajándékok legnagyobb választékban!!!

Benedek Gábor és testvére

ékszerészek

Budapest, hatvani utca 17. sz. a.

Alapított 1867. évben.

ÁRJEJYZÉK

Aranyművek hivatalos próbával ellátva.

Valódi svájci órák 2 évi jótállás mellett.

Függők, lencsék gyermekek számára 1 frt 1.20 és feljebb

gömbölyűek 3., 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16., 18., 20., 22., 24., 26., 28., 30., 32., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58., 60., 62., 64., 66., 68., 70., 72., 74., 76., 78., 80., 82., 84., 86., 88., 90., 92., 94., 96., 98., 100.

gyémánttal 15., 20., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

brillánsal 35., 45., 60., 100., 500.

Melltek, (Brosche) 4., 6., 9., 12., 15., 18., 20., 22., 24., 26., 28., 30., 32., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58., 60., 62., 64., 66., 68., 70., 72., 74., 76., 78., 80., 82., 84., 86., 88., 90., 92., 94., 96., 98., 100.

gyémánttal 27., 35., 60., 70., 150., 250.

brillánsal 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

Garnitúrák, (függő s melltek) 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

gyémánttal 2.50, 4., 8., 10., 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

Gyűrűk, női divat 3., 4., 8., 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

karika 3., 4., 8., 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

gyémánttal 10., 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

brillánsal 25., 35., 55., 100., 250.

püspök gyémánttal 60., 100., 150.

Medallion 10., 15., 20., 25., 30., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

gyémánttal 20., 25., 35., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

Keresztek 3., 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16., 18., 20., 22., 24., 26., 28., 30., 32., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58., 60., 62., 64., 66., 68., 70., 72., 74., 76., 78., 80., 82., 84., 86., 88., 90., 92., 94., 96., 98., 100.

püspök email nélkül 60., 70., 80., 90., 100.

Karperecek 12., 15., 25., 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

gyémánttal 40., 50., 60., 70., 80., 90., 100.

Collériánczok 9., 12., 20., 30.

Oralánczok, női rövid 20., 25., 30.

női hosszú 25., 30., 35., 40., 45., 50., 55., 60., 65., 70., 75., 80., 85., 90., 95., 100.

női rövid 20., 25., 35., 40., 45., 50., 55., 60., 65., 70., 75., 80., 85., 90., 95., 100.

férfi hosszú 35., 40., 45., 50., 55., 60., 65., 70., 75., 80., 85., 90., 95., 100.

Állványok ezüstlábbal 8., 10., 12., 14., 16., 18., 20., 22., 24., 26., 28., 30., 32., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58., 60., 62., 64., 66., 68., 70., 72., 74., 76., 78., 80., 82., 84., 86., 88., 90., 92., 94., 96., 98., 100.

tömör ezüstből 40., 50., 65., 80., 90., 100.

Gyertyatartók, asztali 33., 40., 45., 50., 55., 60., 65., 70., 75., 80., 85., 90., 95., 100.

zongora, kétgú 50., 60., 70., 80., 90., 100.

Girandol, két vagy több ágú 80., 125., 150., 175., 200., 225., 250., 275., 300., 325., 350., 375., 400., 425., 450., 475., 500., 525., 550., 575., 600., 625., 650., 675., 700., 725., 750., 775., 800., 825., 850., 875., 900., 925., 950., 975., 1000.

Gyermek-evőeszköz 5., 8., 10., 12., 14., 16., 18., 20., 22., 24., 26., 28., 30., 32., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 5

13-İK SZÁM. 1885.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 29.

XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 •

Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt
félévre 4 •

Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
félévre 3 •

Külföldi előfizetésekre a postai
meghatalmazott vettél és csatlakozó.

JÓZSEF FŐHERCEZEG CSALÁDJÁ KÖRÉBEN.

SOKAT irtak már felőle, mint «nagy» ember-ről, szólunk róla egyszer, mint a «jó» emberek mintaképéről, a családtyáról. Minden államnak az alapja a család, s jó, ha a családi élet áldásaira onnan felülről jön a példa.

Többször volt szerencsénk a magyar nádor fiát családja körében tisztelgetni, s mind annyiszor azt a meggyőződést szereztük, mennyire drága ránézve az otthon. Kastélyának belső pompáját nem a butorzatok drágasága adja meg, hanem az emlékezet becsé. A falakon István főherceg, az utolsó nádor aquarellfestményei: a családi képek sorában a gyermekek kedvencz nevelőjének arcképe: ereklyék,

miken az anyák kez munkája van megőrkítve: a főhercegnők szobája művészi atelier, a főhercegnők tanulóterem: magáé a főhercegné apáé műhely, muzeum és fegyvertár.

A mi idejét nem a közügyek veszik igénybe József főhercegre, azt mind szeretett családja körében tölti. Igazi patriarkális élet van itt. Reggel korán, a nappal együtt kelnek; délig dolgozik mindenki; tizenkét órákor pontban

Koller Károly tanár legújabb felvételei után.

JÓZSEF FŐHERCEZEG MÁRIA DOROTHEA ÉS MARGIT FŐHERCEZGŐKKEL.

KLOTILD FŐHERCEZGŐ JÓZSI ÉS LÁSZLÓ FŐHERCEGEKKEL.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Kiadások.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Tóler.

I. Tűzbiztosítás.

Kifizetett károk a vizsontbiztosított rész lemondása után
Független maradt károk tartaléka
Szerzési költségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után

1883. évi nyereség	150233.54
1884. évi nyereség	102149.81
1885. évi nyereség	323441.82
1886. évi nyereség	311737.02
1887. évi nyereség	106001.11

II. Szállítvány-biztosítás.

Kifizetett károk a vizsontbiztosított rész lemondása után
Független maradt károk tartaléka
Szerzési költségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után

1883. évi nyereség	45121.80
1884. évi nyereség	14127.28
1885. évi nyereség	1821.11
1886. évi nyereség	12222.27
1887. évi nyereség	1829.47

III. Jégbiztosítás.

Kifizetett károk a vizsontbiztosított rész lemondása után
Független maradt károk tartaléka
Szerzési költségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után

1883. évi nyereség	720072.36
1884. évi nyereség	80065.42
1885. évi nyereség	30639.36
1886. évi nyereség	5542.78
1887. évi nyereség	82104.12

IV. Egyéb bevételek.

Bérelt helyiségek után, valamint egyéb kamatok és bevételek

1883. évi nyereség	27011.30
1884. évi nyereség	60741.17
1885. évi nyereség	20835.97
1886. évi nyereség	60013.61
1887. évi nyereség	60013.61

II. Élel-biztosítási üzlet.

Bételek.

Mérleg-számla 1884. december 31-én.

Tóler.

Kiadások.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Huszonhetedik évi száma 1884. január 1-től december 31-ig.

Tóler.

Kifizetett károk a vizsontbiztosított rész lemondása után
Független maradt károk tartaléka
Szerzési költségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után
Bérelt helyiségek a vizsontbiztosított rész után

1883. évi nyereség	95730.13
1884. évi nyereség	14172.07
1885. évi nyereség	53072.03
1886. évi nyereség	69704.81
1887. évi nyereség	54603.38
1888. évi nyereség	116023.98
1889. évi nyereség	116023.98
1890. évi nyereség	21882.71
1891. évi nyereség	21882.71
1892. évi nyereség	21882.71
1893. évi nyereség	21882.71
1894. évi nyereség	21882.71
1895. évi nyereség	21882.71
1896. évi nyereség	21882.71
1897. évi nyereség	21882.71
1898. évi nyereség	21882.71
1899. évi nyereség	21882.71
1900. évi nyereség	21882.71

1883. évi nyereség	230219.91
1884. évi nyereség	188000.36
1885. évi nyereség	14172.06
1886. évi nyereség	21882.71
1887. évi nyereség	12906.09
1888. évi nyereség	42205.42
1889. évi nyereség	51730.70
1890. évi nyereség	51730.70
1891. évi nyereség	51730.70
1892. évi nyereség	51730.70
1893. évi nyereség	51730.70
1894. évi nyereség	51730.70
1895. évi nyereség	51730.70
1896. évi nyereség	51730.70
1897. évi nyereség	51730.70
1898. évi nyereség	51730.70
1899. évi nyereség	51730.70
1900. évi nyereség	51730.70

1883. évi nyereség	8300.39
1884. évi nyereség	8300.39
1885. évi nyereség	8300.39
1886. évi nyereség	8300.39
1887. évi nyereség	8300.39
1888. évi nyereség	8300.39
1889. évi nyereség	8300.39
1890. évi nyereség	8300.39
1891. évi nyereség	8300.39
1892. évi nyereség	8300.39
1893. évi nyereség	8300.39
1894. évi nyereség	8300.39
1895. évi nyereség	8300.39
1896. évi nyereség	8300.39
1897. évi nyereség	8300.39
1898. évi nyereség	8300.39
1899. évi nyereség	8300.39
1900. évi nyereség	8300.39

Budapest, 1884. december 31-én.

Budapest, 1884. december 31-én.

Budapest, 1884. december 31-én.

A fenti számviteli és mérlegképző megállapítás, amelyet a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készítettünk és azok egy-egy tételét a fenti és segédkönyvekkel teljesen megegyezően találunk.

A fenti számviteli és mérlegképző megállapítás, amelyet a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készítettünk és azok egy-egy tételét a fenti és segédkönyvekkel teljesen megegyezően találunk.

A fenti számviteli és mérlegképző megállapítás, amelyet a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készítettünk és azok egy-egy tételét a fenti és segédkönyvekkel teljesen megegyezően találunk.